

BARCELONA

Núm.44 gener-febrer 2005
1,50 €

EDUCACIÓ

4 NOTÍCIES

- Pacte de la comunicació per l'educació
- "Millorem l'entorn del pati" a l'escola Font d'en Fargas
- Psicologia i educació, en temps de canvi
- Activitats per a l'hivern del 2005 de Barcelona Sostenible
- Tecnologia i ciència a l'escola
- El pla d'escoles bressol 2004-2007
- Aprendre a cuinar al mercat de la Boqueria
- Trobada sobre educació en comunicació
- Presentació Any del Llibre i la Lectura a les escoles
- 25 anys dels Consell de la Joventut de Barcelona

6 SOM XARXA

Una escola plena d'il·lusions
El CEIP Les Glòries Catalanes
supleix la provisionalitat
amb l'entusiasme

www.bcn.es/educacio

8 APUNTS

Anem a la biblioteca del barri
L'intercanvi entre l'escola
bressol El Palomar
i la biblioteca Can Fabra

10 OPINEM

Qdm a ls 7 a ksa mva? :-)
Un debat al voltant dels usos
i abusos del mòbil

12 A FONTS

Davant la teleporqueria
Francesc Codina i Castillo

15 ASSOCIACIONS

Educació contra el càncer
La Fundació Tècnica
i Humanisme promou la
prevenció a les escoles

16 PERSONATGES

Dolors Palau
Memòries de la fundadora i
directora durant més de 40 anys
de l'escola Parc del Guinardó

18 RECURSOS

Tria (la teva) via
Orientacions a l'alumnat
per decidir el seu futur
acadèmic i professional

20 CONSELLS ESCOLARS

L'alumnat participa
Iniciatives a l'Eixample i Sant
Andreu per a la participació
als Consells Escolars

22 BCN A L'ESCOLA

Un viatge pel cel i les estrelles
El nou programa educatiu
de l'Observatori Fabra divulga
les ciències de l'espai

24 PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT

El pantà de Vallvidrera
La recuperació d'un valor històric
i una eina d'educació ambiental

26 CIUTATS EDUCADORES

Crònica del congrés de Gènova
El relat de la VIII Trobada
Internacional de Ciutats
Educadores

28 CIUTAT

Porta22
L'espai de noves ocupacions
de Barcelona Activa

30 UNA MICA DE TOT

- Hem llegit...
- Lectura ▪ Convocatòries
- Tira còmica

BARCELONA EDUCACIÓ
Tercera època

Consell editorial
Marina Subirats
Cinquena tinenta d'alcalde
i regidora d'Educació

Manel Blasco
Gerent de l'Institut d'Educació

Teresa Eulàlia Calzada
Directora de Planificació Educativa
i Coordinació Territorial

Daniel Resines
Director de Formació Professional
i Transició al Món del Treball

Ignasi García de la Barrera
Director adjunt de Planificació
Educativa i Coordinació Territorial

Toni Martorell
Director de Serveis Educatius

Teresa Salvadó
Directora de Recursos
i Serveis Generals

Casimir Macià
Director de Centres Educatius Municipals

Carme Turró
Secretària del Consell
Escolar Municipal

Pilar Figueras
Secretària de
l'Associació Internacional
de Ciutats Educadores

Direcció
Eva Martínez-Picó

Consell de Redacció
Lídia Marsol
Departament d'Organització
i Sistemes d'Informació

Jordi Arnal
Oficina del Projecte
Educatiu de Ciutat

Isabel Boix
Direcció de Planificació Educativa
i Coordinació Territorial

Ignasi García de la Barrera
Direcció de Planificació Educativa
i Coordinació Territorial

Daniel Resines
Direcció de Formació Professional
i Transició al Món del Treball

Emili Pérez
Direcció de Centres
Educatius Municipals

Dolors Cabrera
Direcció de Centres Educatius
Municipals

Marta Carranza
Direcció de Serveis Educatius

Dolors Casanovas
Projecte d'Innovació i Qualitat
de la Pràctica Educativa

Amparo Tomé
Projecte d'Educació
en Valors

Mariona Ribalta
Programa de recuperació
de la memòria històrica

Alicia San Miguel
Secretària de l'Associació
Internacional Ciutats Educadores

Josep Rovira
Consell Escolar Municipal

Coordinació:
Jaume Capsada

Redacció:
Oriol Guiu

Disseny gràfic original:
Villuendas+Gómez disseny

Disseny gràfic:
Gramagraf, SCCL

Secretaria i administració:
Programa de Publicacions de l'Institut
d'Educació de l'Ajuntament
de Barcelona.
Plaça d'Espanya, 5, 08014 Barcelona
tel.: 934023534; fax: 934023601
e-mail: imebatencio@mail.bcn.es

Il·lustracions:
Adriana Fàbregas (Escola Massana)
Estelle Euvremmer (Escola Eina)

Fotografia portada:
Patricia Esteve

Impressió:
Gramagraf, SCCL

ISSN: 1135-2655
Dipòsit legal: B-21483-1995

© Institut d'Educació
de l'Ajuntament de Barcelona

Editorial

ELS ANYS QUE COMENCEN

L'iniç d'any més fred, glaçador i elèctric que recordem dels darrers temps dóna el tret de sortida a la celebració de dos grans i apassionants temes: la gastronomia i el llibre i la lectura. Ambdós proposen un munt d'activitats que ens acostaran i ens ajudaran a gaudir del món dels sentits i ens mouran les emocions. Però, alhora, es tracta de dos dels eixos cabdals de la nostra vida. Recordeu el mens sana in corpore sano? Doncs això.

El menjar és l'aliment del cos, de l'edifici que suporta la nostra persona. Menjar és un hàbit que s'aprèn i, en conseqüència, que s'educa. I s'educa des del seu aspecte més bàsic, que és l'equilibri en la ingesta, el ritme i l'adequació de les quantitats a les necessitats específiques de cadascú. Del menjar s'educa el gust, s'aprèn a diferenciar, a destriar els matisos i a gaudir del plaer, sense arribar a l'extrem que la gola ens faci profans. Però també s'educa en el seu aspecte cultural, que no hem d'oblidar mai per no oblidar qui som.

La lectura és l'aliment de l'ànima. Ja sabem que s'aprèn i s'ensenya, principalment a l'escola. I aquesta habilitat, que s'inicia en la seva modalitat més mecànica, ens va conduint, si tot va bé, cap a la comprensió i la capacitat de comunicar. Aquest aspecte, fonamental, és el que ens posa en relació amb el món, el que ens permet conèixer i donar a conèixer, aprendre més i poder ensenyar. No en va, és una competència molt bàsica que marca diferències abismals entre les persones que la dominen i les que no, situant-les, diria, en universos diferents. Però també la lectura té l'aspecte cultural; no és només un instrument de primer ordre sinó que constitueix la clau de totes les portes que ens comuniquen amb altres móns, altres temps, altres ments; i amb el nostre propi món, del qual ens sentim part, i que incorporem com un element de la nostra identitat, per no oblidar qui som.

Podríem dir, doncs, que som allò que mengem i allò que llegim? Segur que, de manera fonamental, sí. I, evidentment, moltes coses més.

L'any que comença ens ha de servir, a casa i a l'escola, per aprofundir una mica més en la nostra cultura. Omplim les aules i les tardes de dissabte de poesia i coques dolces cobertes de sucre; de relats d'intriga i bones viandes regades amb vi de la terra; de novel·les amb fumejants escudelles de pagès; de contes a la llum de la lluna plena sobre un fons negre de xocolata fosa. Llegim i mengem rovellons a la brasa ben il·lustrats; vivim jornades de cacera amb ressons èpics i una salsa ben aromàtica; correm per la platja dels sabers antics envoltats de peixos i petxines suaument fornats; gaudim de dolços i cava amb rodolins i endevinalles; refresquem-nos amb amanides de casa amb molta llegenda; aprenem dels fruits de la matança històries sobre la mort i la vida, la nostra pròpia història.

Per a mi, la literatura i la gastronomia són les dues maneres més intenses de conèixer el país, complementàries del fet de trepitjar-lo i explorar-lo personalment de punta a punta, perquè ens acosten a dues dimensions vitals com són la història i els costums, que ens fan ser qui som.

I és a través d'aquestes dues dimensions, tan agradables d'aprofundir, que tenim també l'oportunitat de conèixer món, viatjant pels sentits, sense límits, fins l'horitzó dels horitzons. Desapareixen les fronteres, no hi ha tràmits ni obstacles. Tanmateix, els i les qui tenim la sort d'emprendre aquesta travessa íntima amb la mirada lúdica estem també obligats a llegir la realitat fent una anàlisi freda, crítica, i a utilitzar tot allò que aprenem per conèixer l'altre, els altres móns, els altres somnis, els somnis dels altres; i, després, i per tot això, tenim el deure d'entendre'ls. Diria, doncs, que el saber ens fa lliures, però havent perdut la innocència, també ens fa responsables.

La nostra cultura és un tresor preciós, ens fa ser com som, és com som, ens ajuda a ser nosaltres. Més enllà, com un tot que ens embolcalla, les cultures del món són un patrimoni comú que no podem oblidar, per recordar que no som únics, que no som millors i, sobretot, que és la suma de petits i diferents tresors la que fa la major riquesa.

Bona lectura, i bon profit! ■

Eva Martínez-Picó

Leer, leer, leer, vivir la vida
que otros soñaron.
Leer, leer, leer, el alma olvida
las cosas que pasaron.
Se quedan las que quedan, las ficciones,
las flores de la pluma,
las olas, las humanas creaciones,
el poso de la espuma.
Leer, leer, leer, ¿seré lectura
mañana también yo?
¿Seré mi creador, mi criatura,
seré lo que pasó?

Miguel de Unamuno

notícies

PACTE DE LA COMUNICACIÓ PER L'EDUCACIÓ

Des del Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) es convida totes les entitats, empreses i institucions del sector mediàtic radicades a Barcelona a adherir-se al Pacte de la Comunicació per l'Educació, adquirint així un compromís responsable amb la ciutadania i col·laborant a fer de Barcelona una ciutat educadora. El Pacte vol servir de guia als i a les professionals de la comunicació a l'hora d'emetre els seus missatges.

→ Per a més informació: www.bcn.es/educacio

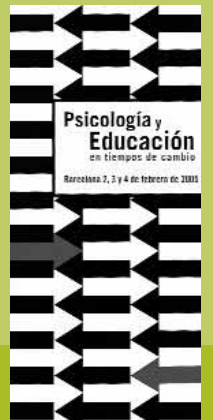
"MILLOREM L'ENTORN DEL PATI" A L'ESCOLA FONT D'EN FARGAS

El passat 25 de gener es va presentar el projecte educatiu "Millorem l'entorn del pati" a l'escola Font d'en Fargas, que va ser seleccionat a la IX convocatòria d'ajuts a les escoles, dins del programa "Recuperem els jardins escolars" de Barcelona Identitats 2004. L'escola Font d'en Fargas ha elaborat aquest projecte amb l'objectiu d'implicar tots els usuaris del pati en la seva conservació i millora, fomentant els valors de la confiança i el civisme.

PSICOLOGIA I EDUCACIÓ, EN TEMPS DE CANVI

El dies 2, 3 i 4 de febrer es va fer a la Universitat Ramon Llull de Barcelona el congrés "Psicologia i Educació, en temps de canvi". El motiu principal de la trobada va ser la constatació que els canvis que s'estan produint en diferents àmbits a tots els nivells estan afectant la psicologia i l'educació. Es van debatre els nous reptes teòrics i metodològics de les dues disciplines, així com l'aparició de nous espais d'intervenció professional.

→ Per a més informació: <http://congressos.blancaquerna.edu/psicologiayeducacion>

ACTIVITATS PER A L'HIVERN DEL 2005 DE BARCELONA SOSTENIBLE

Ja podeu consultar les activitats que ha programat el centre de recursos Barcelona Sostenible fins al mes de març de 2005. Barcelona Sostenible és un equipament obert a tothom –entitats, empreses, estudiants i tota la ciutadania– on es pot obtenir la informació i l'assessorament necessaris per conèixer la gran diversitat d'opcions i solucions que tenim a l'abast per "viure bé sense fer malbé". A més, es poden conèixer els recursos i les bones pràctiques a aplicar davant els reptes de la sostenibilitat.

→ Per a més informació: www.bcn.es/agenda21/crbs

TECNOLOGIA I CIÈNCIA A L'ESCOLA

L'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona i la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), en l'àmbit del Consell de Coordinació Pedagògica, organitzen un seguit de xerrades per al professorat. Les xerrades pretenen la divulgació dels més recents àmbits de recerca científica i tecnològica, per tal que s'incorporin en els continguts docents. La primera xerrada serà el 2 de març al Museu Marítim de Barcelona, a càrrec de Manuel Moreno i Jordi José, del Departament de Física i Enginyeria Nuclear de la UPC.

→ Per a més informació: www.bcn.es/educacio

APRENDRE A CUINAR AL MERCAT DE LA BOQUERIA

Fins el proper mes de juny, cada dissabte, el mercat de la Boqueria acull una aula gastronòmica dirigida als nens i nenes d'entre 4 i 12 anys. L'objectiu d'aquesta iniciativa és ensenyar els més petits a alimentar-se bé i de manera saludable alhora que aprenen a cuinar diversos plats. D'aquesta manera es vol ajudar els nens i les nenes per tal que, en un futur, sàpiguen alimentar-se amb el millor criteri i tinguin sensibilitat vers el aliments.

→ Per a més informació: www.cuinapernens.com

EL PLA D'ESCOLES BRESSOL 2004-2007

L'alcalde de Barcelona, Joan Clos, i la regidora d'Educació, Marina Subirats, van presentar el nou Pla d'escoles bressol 2004-2007, que preveu incrementar l'oferta en 1.200 noves places. El Pla preveu que en el curs 2007-2008 la ciutat de Barcelona disposi de 4.415 places d'infants de 4 mesos a 3 anys, distribuïdes en 66 centres.

→ Per a més informació: www.bcn.es/educacio/escolesbressol

TROBADA SOBRE EDUCACIÓ EN COMUNICACIÓ

AulaMèdia va organitzar els dies 26 i 27 de gener de 2005 una nova edició de la Trobada sobre Educació en Comunicació. Van ser dues jornades de debat i d'intercanvi d'idees, entre periodistes, professorat i pares i mares, sobre la necessitat d'una educació crítica davant la televisió en un moment en què es parla molt de la *teleporqueria* i de l'auto-regulació de les televisions.

→ Per a més informació: www.aulamedia.org/2005

PRESENTACIÓ ANY DEL LLIBRE I LA LECTURA A LES ESCOLES

El 24 de febrer se celebra l'acte de presentació de les activitats de l'Any del Llibre i la Lectura dirigides a les escoles de la ciutat. L'acte, que es farà a la sala d'actes del CosmoCaixa, s'iniciarà amb la conferència del filòsof i pensador José Antonio Marina sobre "Se puede recuperar la magia de la lectura". Durant l'acte, també es farà la presentació del monogràfic de la revista *Barcelona Educació* dedicat a l'Any del Llibre i la Lectura.

→ Per a més informació: www.anyllibre2005.bcn.es

25 ANYS DEL CONSELL DE LA JOVENTUT DE BARCELONA

El Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) celebra en aquest any 2005 el seu 25è aniversari. En el primer acte de celebració, que es va fer a l'Ajuntament de Barcelona, la ciutat va voler reconèixer i agrair institucionalment la important tasca social i educativa que han desenvolupat durant tots aquests anys el CJB, les entitats juvenils i tota la gent jove que hi ha estat i hi està involucrada.

→ Per a més informació: www.cjb.org

CONSELL DE LA JOVENTUT
DE BARCELONA

25 anys
de xarxa interassociativa juvenil

BARCELONA 2005
ANY DEL
LIBRE
I LA LECTURA

UNA ESCOLA PLENA D'IL·LUSIONS

EL CEIP LES GLÒRIES CATALANES SUPLEIX LA PROVISIONALITAT AMB L'ENTUSIASME

Un equip format per deu mestres hem començat el nostre segon curs en uns mòduls provisionals que es troben ubicats en un dels camps de futbol que hi havia sota el pont de Marina. Són dues aules de P3, tres aules de P4 i una aula de P5. El nom del centre és, provisionalment, Les Glòries Catalanes, i malgrat la nostra situació, estem plens d'il·lusió per fer del nostre centre una escola amb futur.

"[...] el repte de l'educació per al segle XXI se centra en quatre pilars: aprendre a fer, aprendre a pensar, aprendre a ser i aprendre a viure junts, que han de conviure, justament, amb un bon ús de la diversitat, de la cooperació i de l'autoorganització."

Jacques Delors

Sí, és cert. Comencem de manera provisional, amb tota la càrrega que comporta aquesta paraula. A més, engegar un projecte nou, sigui del tipus que sigui, resulta ben feixuc. Suposem que tots i totes els que esteu llegint aquest article, tot i que no us hàgiu trobat en la situació, us ho podreu imaginar: cal lligar temes tan dispars i complicats com l'alarma de l'escola, l'interfon del centre, l'arribada de la llum i de l'aigua, col·locar la tanca externa, la neteja dels accessos, l'arribada i col·locació del material... Tot això barrejat amb tasques tan importants com la d'iniciar una línia pedagògica d'escola, un projecte educatiu de centre, un pla per treballar amb les famílies, amb el barri... No resulta gens fàcil, tot plegat!

El tret de sortida en la nostra cursa educativa, l'1 de setembre de 2003, va ser intens, tot i que apassionant. Una estranya barreja de nervis, il·lusions, neguits, somnis i pors es van apoderar de les sis persones que teníem a les nostres mans aquest repte. Com ja podeu pensar, aquest primer dia molts elements d'infraestructura encara no estaven lligats del tot. Segurament hagués estat molt millor haver comptat amb una escola acabada a finals d'agost amb tots els detalls inclosos per poder ocupar-nos, a partir del primer de setembre, de la tasca pròpiament de mestres: seure per

parlar d'un projecte pedagògic i curricular coherent, atractiu i interessant, tant per a l'alumnat com per a les famílies i per al professorat. Així doncs, aquesta tasca es va haver d'iniciar conjuntament amb un grau important de dedicació a tasques d'infraestructura tècnica que van afectar molts dels esforços que podríem destinar a allò que és pròpiament pedagògic.

A tall d'exemple, no us podeu imaginar com va ser de complicat trobar una adreça per als nostres mòduls: vam passar de ser Alí Bei, 130; a ser Meridiana, 35. Més tard, Ribes, 10-14. Finalment, ens en vam sortir: Lepant, 121-123. I com aquestes, us en podríem explicar unes quantes.

LA LÍNIA PEDAGÒGICA

Una de les prioritats que vam posar sobre la taula, deixant de banda tot el que acabem de comentar, va ser la de tenir una línia pedagògica i metodològica interessant, moderna i lligada a la realitat en la qual ens movem. Teníem clar que volíem oferir un producte de qualitat per a les famílies que van creure en nosaltres.

I és que en tota aquesta cursa contrarellotge dels primers temps vam comptar amb un suport importantíssim que encara, a hores d'ara, comentem tot l'equip de mestres: el suport gairebé incondicional per part de les famílies que van integrar la comunitat educativa dels nostres inicis. Penseu que totes elles van prendre una de les decisions més difícils que toca fer a una família quan ha d'escolaritzar

«Una de les prioritats va ser la de tenir una línia pedagògica i metodològica interessant, moderna i lligada a la realitat.»

«Tenim tanta il·lusió que vivim el nostre dia a dia com si tinguéssim l'escola més maca i equipada de tota la ciutat.»

els seus fills i filles i no té elements per poder triar, a excepció d'una reunió amb l'equip directiu (aleshores format per dues persones) i una pàgina web senzilla que intentava transmetre il·lusió i confiança. No eren massa elements per prendre decisions. No obstant això, hi van creure. I, cosa que encara és més important, van deixar treballar sense pressions i ens van oferir donar-nos un cop de mà sempre que ho necessitéssim.

Amb tot aquest conjunt de variables, l'equip docent ens vam posar a treballar de valent i, amb les aportacions del bagatge que totes i tots portàvem a dins, vam preparar el pla estratègic de centre, que va quedar aprovat dins del concurs que, fins l'any passat, oferia el Departament d'Educació. El títol és: "Pensar per un mateix, millorar i ser feliç". Els plans estratègics són plans d'actuació concrets, convocats i autoritzats pel Departament d'Ensenyament, amb l'objectiu de millorar la qualitat pedagògica i funcional d'una escola.

Què significa això? Significa poder establir les bases per a la nostra escola, un centre que està creixent i que s'està formant a poc a poc. És important haver-ho aconseguit perquè ens afavoreix en aspectes relacionats amb recursos humans i materials. Però és important, sobretot, perquè marca el que serà el nostre cavall de batalla per al centre: aconseguir que els nostres alumnes esdevinguin adults i adultes capaços d'enfrontar-se a la realitat de demà amb criteris propis, amb sentit de la responsabilitat i entenent que, com a éssers socials, han de saber relacionar-se amb els altres amb respecte, responsabilitat i educació. Uns éssers capaços de "pensar per ells mateixos, per millorar i arribar a ser feliços".

Sobre quines bases se sustenta? De manera succinta, pretén:

1. Potenciar el desenvolupament de les capacitats mentals bàsiques dels nens a partir de:
 - Estratègies de desenvolupament específic de les capacitats mentals bàsiques (raonament, lògica, atenció, memòria...).
 - Les TIC com a eines d'ensenyament-aprenentatge.
2. Impulsar el desenvolupament de les habilitats de pensament a partir de:
 - El projecte de filosofia 3-12 (IREF).
 - L'organització dels aprenentatges per racons i per projectes.
3. Iniciar, desenvolupar i consolidar una línia pedagògica bàsica de treball en un centre de nova creació.
4. Incloure l'entorn familiar i social en el desenvolupament d'aquest treball.

El cert és, però, que ja som aquí, amb moltes ganes de fer escola al barri, d'arrelar-nos al nostre entorn. I estem molt contents i contentes perquè comptem amb el suport inestimable de les famílies, que han confiat en aquest projecte educatiu.

Som una escola petita, sí. Però podem dir sense ruboritzar-nos que tenim tanta il·lusió que vivim el nostre dia a dia com si tinguéssim l'escola més maca i equipada de tota la ciutat. Tant de bo la gent que s'ocupa de construir l'edifici definitiu treballi, com a mínim, amb les mateixes ganes que hi posem nosaltres. I així, d'aquí a un temps... Però bé, això ja és una altra història. ■

Equip de mestres

CEIP Les Glòries Catalanes
a8052657@centres.xtec.es

Per a més informació:

<http://www.xtec.es/centres/a8052657>

ANEM A LA BIBLIOTECA DEL BARRI

L'INTERCANVI ENTRE L'ESCOLA BRESSOL EL PALOMAR I LA BIBLIOTECA CAN FABRA

La biblioteca també és per als més petits. Així ho van pensar a l'escola bressol municipal El Palomar, de manera que van decidir iniciar una sèrie de visites a la Biblioteca Can Fabra del districte de Sant Andreu. D'aquesta experiència i de les valoracions que n'han fet ens parla aquest article, els protagonistes del qual són els llibres i els contes, així com els nens i nenes, les famílies i les entitats del districte.

Coincidint amb la inauguració de la Biblioteca Can Fabra al barri i arran de la participació en un curs de la narradora de contes Roser Ros, organitzat des del Centre de Recursos Pedagògics de Sant Andreu, ens vam plantejar a l'escola bressol de fer una visita a la biblioteca del barri amb els nens i nenes.

Pels voltants de Sant Jordi de l'any passat, vam prendre contacte amb el CRP i amb la biblioteca per parlar de fer una primera visita, de forma experimental, per saber la resposta i capacitat d'atenció dels infants, ja que tot era nou: l'espai, l'ambient de silenci, l'ordre, els materials que ens hi trobaríem...

Després del contacte telefònic, vam fer una petita reunió amb la persona responsable de l'espai infantil per tal de treballar l'organització i establir la durada d'aquesta visita. També vam adonar-nos que el lloc on estaven col·locats els contes a la biblioteca no era igual que el de l'escola (a la biblioteca els contes estaven a les prestatgeries i després es guardaven en un carretó). Vam proposar dur, des de l'escola, dos cistells grans per posar-hi els contes, ja que això facilitaria que els nens i nenes trobessin certes similituds entre la disposició dels contes en un espai i en l'altre.

Amb anticipació, a l'escola vam treballar de forma lúdica la visita a la biblioteca. D'aquella visita ens en va quedar un bon sabor i moltes ganes de seguir treballant de cara al nou curs. Quan des del CRP es va engegar "Anem una estona amb els tovets" —una activitat dirigida als més petits i als seus pares i mares—, no ens ho vam pensar dues vegades. Finalment, també els més petits i les famílies tenien un espai nou per gaudir: la biblioteca.

QUÈ VOLÍEM ACONSEGUIR?

• Interrelació entre l'escola, les famílies i les entitats del barri:

Adquirir periòdicament contes nous i variats i, alhora, descobrir a la biblioteca un ventall més ampli de llibres nous. A més a més, a través del servei de préstec, augmentar temporalment el nombre i la diversitat de llibres. Així mateix, aconseguir un compromís d'intercanvi entre l'escola, les famílies i la biblioteca.

• Treball de valors

Respecte, sensibilització, silenci, atenció, utilització dels contes... Aconseguir que els nens i les nenes utilitzin cada vegada més de manera espontània el "racó del conte" i aprenguin a respectar els contes i els materials i a tenir-ne cura, així com que adquireixin l'hàbit d'endreçar-los al seu lloc.

Aconseguir, així mateix, que gaudeixin mirant contes o escoltant-los i que la seva capacitat d'atenció augmenti mentre miren o escolten un conte, alhora que aprenen l'hàbit de guardar silenci. Fer que gaudeixin de l'experiència de mirar un mateix conte dos o més nenes o nens, mantenint un ambient agradable.

• Coresponsabilització de les famílies

Facilitar l'apropament dels nens i nenes i les seves famílies a la biblioteca, mitjançant la coresponsabilització, per part de les famílies, del retorn dels llibres prestats i introduint-los, alhora, en les activitats que la biblioteca organitza dirigides als més petits.

Convertir la biblioteca en un lloc més de trobada entre els pares i les mares i els seus fills i filles.

«Els nens i les nenes aprenen a respectar els contes i els materials i a tenir-ne cura, així com l'hàbit d'endreçar-los.»

LES EXPERIÈNCIES

S'han dut a terme dues experiències paral·leles.

Primerament, va sorgir la possibilitat d'assistir a tres sessions de la narradora Roser Ros, que explicava tres contes amb el suport d'un ninot de drap (anomenat tovets) per a cada una de les històries. Els infants van visitar la biblioteca un cop cada trimestre. Hi anàvem caminant des de l'escola i ens acompanyaven algunes mares i pares. En arribar, ens esperava la Roser Ros, que ens explicava un conte.

Aquesta activitat era compartida amb alumnat d'altres escoles i de diferents edats. En acabar el conte, els infants podien mirar contes preparats per a l'ocasió, durant una estona, disposats en cistells i als espais habituals de l'escola.

En segon lloc, davant l'interès que teníem per aconseguir una "bossa de contes" diferents dels que tenim habitualment a l'escola, vam aprofitar la iniciativa sorgida des del CRP de Sant Andreu que proposava la Bibliomaleta (confeccionada per educació infantil i primària). Arran d'aquesta demanda se'ns va oferir la Bibliomaleta dels més petits

Al CRP ens van proposar —com a escola iniciadora d'aquesta proposta— organitzar, al nostre centre, la presentació d'aquest nou recurs pedagògic (la Bibliomaleta dels petits), a càrrec de l'Anna Gasol. Aquest recurs consistia en una maleta de contes que es traslladava de forma

itinerant per les escoles participants i que podia ser utilitzada com a préstec durant una o dues setmanes.

Com a escola volíem anar més enllà i vam proposar a la biblioteca fer "la maleta viatgera", una maleta que arribava buida a la biblioteca i que, mitjançant un préstec especial de contes, tornava a la nostra escola plena d'una trentena de contes, amb la possibilitat, també especial, de poder tenir-los fins i tot durant un mes. Un cop treballats i gaudits amb els nens i nenes de tota l'escola, els repartíem entre les famílies, que se'ls enduien a casa durant el cap de setmana i adquirien la responsabilitat i el compromís de tornar-los a la biblioteca durant la setmana següent (vegeu el requadre).

ELS RESULTATS

Dins les classes, el racó del conte ha pres protagonisme i rellevància: els nens i nenes s'hi aturen sovint i comparteixen llibres, els miren, els tracten amb cura i els desen bé.

La motivació del professorat ha augmentat, encara més, pel que fa a la dramatització a l'hora d'explicar contes: han readequat i decorat el racó per tal de fer-lo més atractiu i rellevant dins de l'aula, i així han despertat l'interès dels infants.

A l'escola s'ha decidit destinar una part important del pressupost de material a comprar llibres, donant als contes i al seu treball una especial importància dins la programació pedagògica de les classes. Al mateix temps, això ha motivat innovacions pedagògiques molt enriquidores, que queden reflectides a les nostres memòries de treball.

Les famílies han descobert, en molts casos, un espai i una entitat de l'entorn social del barri. Un espai on gaudir amb els seus fills i filles i on compartir experiències amb altres famílies.

Com a equip de professionals i com a escola, hem après que els vincles de participació i coresponsabilització són diversos i que no estan mai establerts; tan sols són allò que es vol generar de nou. Les experiències ens enriqueixen, tant pel fet de ser desconegudes com per les complicitats que generen. ■

EBM El Palomar

(Anna Domènech, Anna Fernández, Gemma Elies, Gemma Moya, Imma Calaf, Josep M. Martí, Lourdes Pujalte, Maite de Dios, Maite Padilla, Maria Arribas, Núria Trullà i Susanna Salinas)

Per a més informació:

Escola bressol municipal El Palomar

C/ Malats, 45, Tel.: 933115756

a8047017@centres.xtec.es

www.bcn.es/escolesbressol

www.xtec.es/crp-horta-guinardo/

www.canfabra.org

Fotografies: E.B.M. El Palomar

LA MALETA VIATGERA

Què fem?

Cada dos mesos, aproximadament, omplim de contes de la biblioteca de Can Fabra una maleta, que s'està un mes a l'escola passant diàriament per les cinc classes.

Com ho fem?

Una educadora del centre és la responsable d'anar a la biblioteca i agafar en préstec una vintena de contes variats i adients als temes que s'estan treballant a l'escola. La maleta de contes va rotant diàriament per cada classe, buscant sorprendre i motivar l'alumnat. Els nens i nenes miren els contes i els n'expliquem alguns dels més atractius. Passat el temps de préstec, es reparteixen entre les famílies de les classes, i són elles, després de gaudir dels contes a casa durant uns dies, qui els tornen a la biblioteca.

Què volem aconseguir?

- Mantenir viu el racó del conte tot el curs.
- Tenir una gran varietat de contes per treballar la motivació dels nens i nenes.
- Treballar el respecte pels materials, pels altres, per l'ordre i pel fet de tenir cura dels llibres.
- Disposar d'un ampli ventall de llibres sense haver de fer una despesa econòmica.
- Apropar les famílies a una entitat del barri.
- Incentivar la lectura en petits i grans.
- Potenciar un nou lloc de trobada per a les famílies.
- Gaudir dels contes i les imatges.

Quan ho fem?

La maleta s'omple de llibres per primer cop el mes d'octubre. Es disposa d'un mes de préstec i després els retornen les famílies. Cada dos mesos es torna a omplir la maleta amb nous llibres. Les classes tenen assignat un dia de la setmana per utilitzar la maleta.

QDM A LS

UN DEBAT AL VOLTANT DELS USOS I ABUSOS DEL MÒBIL

“Qdm a ls 7 a ksa mva? :-)”. Acabes de rebre aquest missatge al teu mòbil. Saps què vol dir? Doncs la majoria de nois i noies, ja a partir dels 10 anys, comencen a comunicar-se amb aquest llenguatge. Els mòbils ja formen part de les nostres vides i, és clar, a les escoles els ha tocat patir-ho. El seu ús ja és imparable, però sí que podem pensar com aconseguir una utilització més racional. Vam visitar l'escola Mediterrània i l'IES municipal Anna Gironella de Mundet per parlar dels mòbils i la seva utilització. Per cert, per als qui no ho heu entès, el missatge diu “Quedem a les set a casa meva? Estaria molt content”.

GUSTAVO I LAURA VIRGINIA, ALUMNES DE 5È DEL CEIP MEDITERRÀNIA

Gustavo: A mi no em fa falta un mòbil, encara que tots els meus amics en tenen. A més, la meua família em va dir que era massa petit per tenir-ne un.

Laura Virginia: La meua mare no em fa cas, encara que jo li he demanat un mòbil. Em diu que el faria malbé o que em posaria a jugar amb el mòbil, em cauria i el trencaria de seguida. I també em diuen que costa molts diners.

KHADIJA, LAURA I FÀTIMA, ALUMNES DE 6È DEL CEIP MEDITERRÀNIA

Khadija: El meu pare m'ha dit que es comprarà un nou mòbil i em donarà el seu vell. Em fa molta il·lusió perquè podré parlar amb els meus cosins que viuen al Marroc.

Laura: El meu pare em va donar el seu mòbil vell perquè, de vegades com que la meua mare i el meu pare treballen, ens quedem soles a casa jo i la meua germana, i així els puc trucar i els dic que estem bé. També utilitzo els jocs que tenen per distreure'm.

Fàtima: Jo volia un mòbil per poder parlar amb uns amics que tinc a Berga. Ara ja puc parlar amb ells i els explico què fem a l'escola o el que he vist per televisió. Em fa molt feliç poder parlar amb ells, ja que no els puc veure molt sovint. També m'agrada molt enviar missatges. A mi no em costa gens utilitzar-lo, ja que està tot molt ben explicat.

CHONI, PROFESSORA DE MÚSICA, I CARME, MARE D'ALUMNA DEL CEIP MEDITERRÀNIA

Choni: A l'escola tenim una normativa que obliga a tenir els mòbils apagats des que els nois i noies arriben a l'escola fins que marxen. Han d'estar apagats i guardats a les motxilles. Si sona un mòbil a dins la classe, els l'agafem fins que vénen el pare o la mare a recollir-lo. Els pares i mares ja saben que si volen trucar i parlar amb ells, poden trucar a l'escola, i els nens i nenes també saben que si necessiten dir alguna cosa urgent als seus pares i mares també ho poden fer a través del telèfon de l'escola.

«Un mòbil pot ser útil però no és una joguina i hem d'evitar que s'hi enganxin. Això és una responsabilitat dels pares i mares.»

El problema principal és que cada vegada tenen el mòbil més aviat. Nens i nenes d'11 i 10 anys ja comencen a tenir mòbils. I els creen la sensació que, per exemple, per pertànyer a un grup s'ha de tenir un mòbil. Es diuen entre ells coses com “és que no tens mòbil, no et podem avisar”. Hem de vigilar molt que el mòbil no es converteixi en un element que discrimini els nois i noies.

Carme: Crec que és molt important que si els pares i mares decidim donar un mòbil als nostres fills i filles, perquè creiem que pot ser útil per a una emergència, els fem veure que és per aquest motiu. Un mòbil pot ser útil però no és una joguina i per tant hem d'evitar que s'hi enganxin. Això és una responsabilitat que tenim els pares i mares. Com també de transmetre'ls que un mòbil significa una despesa econòmica. No podem tampoc comprar un mòbil com qui els compra una joguina. La publicitat tampoc ajuda gaire, ja que els venen mòbils que poden fer fotografies i, és clar, els nens i nenes ho veuen, i ho demanen.

7 A KSA MVA? :-)

NACHO I DANI, ALUMNES DE 3R D'ESO, I NÚRIA I SARA, ALUMNES DE 4T D'ESO DE L'IES M ANNA GIRONELLA DE MUNDET

Nacho: El més difícil és controlar les despeses del mòbil. Jo tinc mòbil amb targeta i per tant tinc un límit, però és molt millor tenir contracte perquè m'ha passat que un dia has de trucar per una urgència i resulta que aquell dia no pots fer-ho perquè no tens crèdit. Sort que també tenim un llenguatge creat amb les trucades perdudes, que per ara no costen res.

Dani: Fins i tot ens comuniquem amb companys de classe amb el mòbil, encara que estem a la mateixa aula. És una forma diferent de comunicar-se i, la veritat, sempre et fa il·lusió rebre un missatge.

Núria: Crec que és innecessari portar el mòbil a l'escola. Ja tens temps quan tornes a casa de trucar als amics o amigues, si no sembla que hagin d'estar tota l'estona comunicant-te amb ells. Crec que les companyies de mòbil ens volen crear aquesta necessitat perquè gastem més i més. La veritat és que ho fan molt bé a l'hora de fer la publicitat i crear necessitats fictícies.

Sara: El mòbil ja és com una moda més. Has de tenir l'últim mòbil, quan fa un any que en tens un ja es veu vell. Això és com tot en aquest món que vivim i en aquesta societat de consum. El mòbil ja és com els cotxes o la roba. Fins i tot, cada vegada els tenen a una edat més jove.

ISABEL I EZEQUIEL, ALUMNES DE 1R DE BATXILLERAT, I JOSEP I MÒNICA, ALUMNES DE 2N DE BATXILLERAT DE L'IES M ANNA GIRONELLA DE MUNDET

Isabel: Ja sé que actualment pot sonar estrany, però jo no tinc mòbil. No el necessito ara mateix i molt menys per venir a l'escola. Els meus pares li van comprar a la meva germana, que és més petita que jo, i a mi m'ho van preguntar, però els vaig dir que no el necessitava. Quan el necessiti ja me'l compraré. Crec que això del mòbil, si no en tens no passa res, però una vegada el tens ja no te'n pots desenganxar.

Ezequiel: Jo vinc a classe amb el mòbil perquè puc tenir una emergència o avisar els meus pares que arribaré més tard. O si em truca un amic per anar a algun lloc. Sens dubte que pot crear dependència, però ningú pot negar que és molt útil i que el que s'ha d'aconseguir és saber-ne fer un ús racional. D'altra banda, ara entre els joves és la nostra forma de comunicar-nos. Ara a algú li demanes el mòbil i l'adreça de correu electrònic i, potser no parles amb aquesta persona cara a cara, i en canvi no pares d'enviar-li *mails* o missatges pel mòbil.

«Es com si el mòbil ja formés part de tu mateix. Sóc a casa, i el mòbil va amb mi a tot arreu. Fins i tot al lavabo.»

Josep: Es com si el mòbil ja formés part de tu mateix. Sóc a casa, i el mòbil va amb mi a tot arreu. Siestic a l'habitació i vaig a veure la televisió, el mòbil ve amb mi. O al lavabo. He de reconèixer que estic totalment dependent del mòbil tota l'estona. O, fins i tot, t'adorms amb el mòbil a la mà.

Mònica: El mòbil ja no és només per enviar missatges o fer trucades. També serveix de rellotge, per jugar o pot ser la teva agenda. També és un passatemps. I els missatges, crec que són un gran invent. No cal que truquis algú per dir-li una tonteria, li envies un missatge i ja està. O fins i tot amb un missatge t'atreveixes a dir coses que no diries amb una trucada.

PERE, COORDINADOR ÀREA PEDAGÒGICA DE L'IES M ANNA GIRONELLA DE MUNDET

Pere: Encara recordo, ara fa quatre o cinc anys, quan va començar el *boom* del mòbil. Va ser després de les festes de Nadal, quasi tothom va venir amb mòbil i el portaven a la mà, com un signe distintiu. Ara han passat uns anys, i ja no tenim gaires problemes amb la utilització del mòbil dins del centre. Sens dubte que el mòbil ja és indispensable. Tu pots decidir que no en tens, però resulta que els teus amics et volen dir que han canviat el lloc on havien quedat. Com t'avisen? Pel mòbil i, és clar, si no en tens segur que estaràs esperant al lloc equivocadament. O per la vida familiar, també és força útil.

Sí que ens trobem amb algunes faltes ortogràfiques que són producte del llenguatge que utilitzen amb els missatges des dels mòbils. Però no crec que sigui un problema generalitzat, els nois i noies ja saben canviar el xip. ■

Francesc Codina i Castillo
President del Consell de
l'Audiovisual de Catalunya

DAVANT LA TELEPORQUERIA

Davant la irrupció del fenomen de la teleporqueria a les televisions, hem buscat la opinió de Francesc Codina, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. En aquest article, aporta els elements necessaris per reflexionar sobre un fenomen que també té els seus efectes en els nois i noies que passen molt temps davant els televisors. Francesc Codina aposta per una actuació compartida i consensuada entre totes les parts implicades, també les famílies i les escoles, amb l'objectiu de dotar-nos d'una televisió de qualitat que respecti les persones.

El 1993, amb la cobertura informativa del "cas Alcàsser", va irrompre en les nostres pantalles de televisió un fenomen nou: l'anomenada *teleporqueria*. Aleshores es va iniciar un debat sobre la conveniència de trobar límits a la morbositat i a l'espectacularització d'esdeveniments tràgics.

El fenomen, però, va continuar imparable. Aviat van arribar més manifestacions d'aquesta nova tendència: la celebració de judicis paral·lels, la frivolitzaació dels continguts en programes i informatius, la creació d'un *star system* propi i, el que era més inquietant, la implantació d'un model de conducta basat en la xafarderia, la grolleria i la cerca de la fama com a primer i únic objectiu.

En teoria, la nostra societat tenia capacitat per entomar un fenomen com aquest i dotar-se dels anticossos necessaris. Recordem, per exemple, les *mama ciccio* importades de la televisió italiana, que en el seu moment van provocar molta polèmica i preocupació, però que tal com van arribar van desaparèixer.

En canvi, amb la teleporqueria no estem parlant d'una febrada sinó d'un fenomen que fa més d'una dècada que dura i és present a molts països. La clau de la teleporqueria rau en el seu potent efecte arrossegador unit al seu baix cost de producció. El resultat és que aquest tractament de la informació i de l'entreteniment, nascut a la franja nocturna, s'ha estès per tota la graella i obvia despreocupadament la franja de protecció dels menors, que la llei estableix des de les 6 fins a les 22 hores.

«És una manifestació d'un problema més greu, que és el de la manca de continguts educatius a la televisió.»

L'AVÍS D'ALERTA

Fa temps que des del Consell de l'Audiovisual de Catalunya havíem donat l'avís d'alerta. Ara bé, el punt d'inflexió es va produir l'estiu passat, arran de la mort d'un personatge de la premsa del cor. La cobertura que es va fer, incorrecta i excessiva, va ser la gota que va fer vessar el got i va encendre tots els senyals d'alarma.

Actualment, hi ha una percepció general que el fenomen existeix, per bé que hi ha diferències sobre com abordar-lo. Segons una enquesta del CAC, feta el desembre passat, un 18 per cent creu que cal prohibir la teleporqueria, un 47 per cent creu que cal regular-la i un 27 per cent creu que cadascú ha de ser lliure de veure el que vulgui.

Per tal de buscar solucions concretes, el CAC va organitzar una jornada sobre la teleporqueria el 13 de desembre de l'any passat. Hi vam convidar tothom que tenia alguna cosa a dir: operadors, professionals del món judicial i del món educatiu, representants de les persones espectadores i experts. D'entrada, des del CAC vam aportar una sèrie de consideracions,

«El que cal és introduir una bona educació audiovisual, que ensenyi als nois i noies a mirar críticament la televisió.»

com per exemple una definició del fenomen: la teleporqueria, dèiem, no és un gènere televisiu concret sinó la degradació de diverses modalitats de programació poc respectuoses amb alguns drets fonamentals i mancades de consideració envers uns determinats valors cívics i democràtics.

La jornada, on van exposar-se opinions molt oposades, va servir també per desfer uns quants tòpics que s'han introduït en el debat d'una manera interessada. El tòpic més estès és aquell que diu que tothom té dret a apagar la pantalla si el que veu no li agrada. Per contra, des del Consell creiem que el debat cal centrar-lo en la defensa del dret a escollir i que per això el que cal és una oferta plural.

Des del Consell, com a autoritat audiovisual de Catalunya, hem volgut aportar solucions concretes, conscients de la inquietud que provoca el fenomen. D'entrada, amb les aportacions fetes abans i durant la jornada, el CAC està elaborant unes recomanacions per tal d'evitar la teleporqueria. Amb aquest decàleg se segueix el camí marcat per altres normes d'autoregulació fetes pel CAC, com ara les relatives al tractament informatiu de les tragèdies i les de la immigració.

«Els pares i les mares cal que dosifiquin el consum televisiu dels infants i joves, i ajudar-los a interpretar els programes.»

MINIMITZAR ELS EFECTES

No és aquesta, la via de l'autoregulació, l'única que posem en marxa. El CAC, que disposa de la capacitat d'emetre informes vinculants sobre la concessió de llicències de ràdio i televisió, ha assumit el compromís de primar aquelles televisions que s'allunyin de la teleporqueria.

En realitat, l'objectiu no és tant el de fer desaparèixer la teleporqueria com de minimitzar els efectes negatius que genera. Com passa en molts debats sobre comunicació, el que es tracta és de trobar el punt d'equilibri adequat entre diversos drets que col·lideixen.

La prova que és possible donar una oferta de qualitat alhora que es tenen audiències importants la tenim a la televisió pública catalana. Televisió de Catalunya no ofereix programes de teleporqueria i durant molts anys ha estat líder d'audiència i actualment manté una quota important. El mateix passa a altres països, on hi ha televisions que aconseguen audiències elevades sense necessitat de recórrer a la teleporqueria.

En el fons, el fenomen de la teleporqueria és una manifestació, potser la més cridanera, d'un problema més greu, que és el de la manca de continguts educatius a la televisió. I també la demostració que el mercat, per si sol, no tendeix a aportar continguts educatius. En aquesta línia, el CAC va presentar ara fa un any un treball exhaustiu sobre la relació entre educació i televisió. El treball es denomina *Llibre blanc: L'educació en l'entorn audiovisual* i el va coordinar la vicepresidenta del Consell, Victòria Camps.

El treball, que se centra especialment en la influència dels mitjans audiovisuals en els infants i els joves, evidencia el divorci profund que existeix entre l'escola i la televisió. El professorat es desespera en veure com els valors de convivència i tolerància que s'esforça a explicar als alumnes durant la jornada escolar són escombrats per la tarda quan, a casa seva, miren la televisió. No és un problema menor si tenim en compte que els nens i nenes passen més hores davant de la petita pantalla que a les aules.

Per part de l'escola, el que cal és introduir una bona educació audiovisual, que ensenyi als infants i els joves a mirar críticament la televisió. Estic convençut que, tard o d'hora, el fenomen de la teleporqueria desapareixerà o minvarà considerablement. Però, en canvi, es mantindrà la necessitat d'ensenyar als infants i els joves a qüestionar allò que els ofereix la televisió. És en aquesta línia que el Departament d'Educació i el CAC

estem preparant un material audiovisual sobre com mirar la televisió, que properament posarem a disposició de les escoles.

Per part dels operadors també hi ha hagut moviments. El desembre passat, els responsables de les televisions d'àmbit estatal, juntament amb el Govern central, van signar un acord d'autoregulació que posa l'accent en la defensa dels menors en determinades franges horàries. Es tracta d'un primer pas, positiu sens dubte, però que cal considerar només com un primer estadi que exigeix una continuació.

RESPONSABILITAT COMPARTIDA

I deixo per al final, per tal de destacar-lo, el paper dels pares i les mares, que considero que és fonamental. Els nens i nenes d'entre 4 i 12 anys dediquen 19 hores setmanals a la televisió, que pugen a 30 si s'hi inclouen els videojocs i els ordinadors. Els pares i les mares tenen una responsabilitat enorme; en primer lloc, cal que dosifiquin el consum televisiu dels infants i joves i que vetllin per tal que mirin programes adequats al seu desenvolupament; i, en segon lloc, cal que mirin, conjuntament amb els fills i filles, determinats programes, per tal d'ajudar-los a interpretar-los.

Aquesta responsabilitat no és una tasca fàcil i, des de les institucions, dels operadors i de l'escola, cal donar la màxima ajuda a les famílies. Una primera línia d'actuació és incrementar l'oferta específica per al públic infantil i adolescent, que actualment és mínima. I, en paral·lel, cal donar als pares i les mares un instrument com la senyalització dels programes, per tal que puguin fer una selecció dels mateixos. En aquest sentit, el desembre passat va entrar en vigor una instrucció del CAC sobre la senyalització dels programes per franges d'edat, que és vinculant per als operadors catalans.

En definitiva, cal donar al fenomen de la teleporqueria el valor que té. Per abordar aquest fenomen i salvaguardar tant la llibertat d'expressió com el dret a la dignitat de les persones i a la protecció de la infància, el que cal és una actuació compartida i consensuada entre tothom, amb la seguretat que tots compartim l'objectiu de dotar-nos d'una televisió de qualitat que respecti les persones. ■

Bibliografia

- Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC): *Aproximación a la telebasura*. AUC, 2004.
- Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA): *Big Brother: un phénomène international*. CSA, França, 2001.
- Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC): *Consideracions sobre la teleporqueria*. CAC, Barcelona, 2004.
- Consell de l'Audiovisual de Catalunya: *Llibre Blanc: L'educació en l'entorn audiovisual*. CAC, Barcelona, 2003.
- Commissione per l'assetto del sistema radiotelevisivo: *Codice di autoregolamentazione per la tutela dei minori in T*. Itàlia, 2002.
- Fòrum de persones usuàries de l'audiovisual: *Drets de les persones usuàries dels mitjans audiovisuals*. CAC, Barcelona, 2002.
- Fòrum de persones usuàries de l'audiovisual: *Els valors en els continguts dels programes televisius adreçats als infants i els joves*. CAC, Barcelona, 2002.

Webs:

- www.audiovisualcat.net
- www.epra.org
- www.periodistes.org/cat/PubliFull/34.pdf
- www.rtve.es/balcon/archives/codigo_infancia_firma.pdf

EDUCACIÓ CONTRA EL CÀNCER

LA FUNDACIÓ TÈCNICA I HUMANISME PROMOU LA PREVENCIÓ A LES ESCOLES

La Fundació Tècnica i Humanisme va començar fa quatre anys el projecte "Educació per la lluita contra el càncer", amb la col·laboració de mestres, pares i mares, i professionals de la medicina, per fomentar la prevenció de la malaltia als infants i adolescents dels centres escolars. El projecte vol fomentar els hàbits saludables entre l'alumnat de les escoles i donar tota la informació per posar fre al càncer.

La Fundació Tècnica i Humanisme es va crear per portar endavant un projecte de col·laboració i amistat entre persones de diferents àmbits, destinades a vincular els avenços tecnològics del món de la medicina actual amb el creixement humà i espiritual dels pacients. Aquesta experiència, iniciada en el món de la medicina oncològica, ha volgut obrir-se a través de la Fundació a tots els àmbits a on la tecnologia pot implicar-se amb l'humanisme.

El primer que vàrem fer va ser crear un voluntariat fort, unit per la xarxa de l'amistat, per donar vida a les diferents activitats:

- Ajuda física i psicològica a les persones malaltes i les seves famílies.

- Desenvolupament de projectes de salut, en els quals hi estiguin implicats l'entorn social i els hàbits personals.

- Contribució al diàleg entre diferents àrees del coneixement portant a terme fòrums, debats i seminaris. Des de l'inici, mensualment, s'han donat conferències i seminaris sobre aspectes lligats amb el coneixement del càncer, la seva incidència en el món actual i les seqüeles men-

tals i espirituals que deixa en pacients i familiars que l'han patit, sobre prevenció i diagnòstic precoç, sobre bioètica i també temes d'investigació i d'humanitats, tots ells impartits per persones expertes amb el màxim coneixement en cada àmbit tractat.

Dintre de l'espai de desenvolupament de projectes cooperativistes destinats a millorar la qualitat de les relacions humanes i de l'entorn ecològic i la seva repercussió en la salut, s'està portant a terme, des del 2001, el projecte "Educació per la lluita contra el càncer" amb la col·laboració de mestres, pares i mares, i professionals de la medicina, per induir a una prevenció primària als infants i adolescents.

L'escola té un paper bàsic en la prevenció del càncer, com en la majoria d'altres malalties que es poden prevenir, perquè molts dels hàbits i maneres de viure que s'han mostrat relacionades amb un augment del risc de patir càncer tenen el seu origen a la infantesa i l'adolescència. En poden ser exemples el consum del tabac, les drogues i l'alcohol, i els mals hàbits dietètics.

Per realitzar avenços significatius en la prevenció d'aquestes malalties cal tenir informació sòlida sobre què és el càncer i com incideixen els factors externs en el desenvolupament dels tumors.

DUES FASES

El nostre programa consta d'un període de 2 anys en el qual intentem conscienciar els i les joves, ajudats pel professorat, que val la pena reduir la incidència del càncer fomentant hàbits saludables i, si es presenta un tumor, posar els mitjans per poder-lo diagnosticar en etapes precoces.

El projecte té dues fases: en la primera els adolescents treballen unes fitxes prèvies que serviran per desenvolupar les conferències o tallers amb informació sobre quins són els coneixements previs de l'alumnat i els seus interessos. No pretenem fer xerrades que després no tinguin cap ressò, sinó unes xerrades

«Per realitzar avenços significatius en la prevenció cal tenir informació sòlida sobre què és el càncer.»

que responguin a les inquietuds del jovent al qual van dirigides.

Tota aquesta feina acaba amb un concurs de treballs finals tipus auca, còmics, etc., sobre l'aspecte que ha estat més interessant per l'alumne. Els guanyadors tenen premis formatius. En aquests 4 anys han participat en el projecte unes 80 escoles amb uns 2.000 alumnes. Moltes escoles repeteixen l'experiència cada 2 anys amb nous alumnes.

La nostra experiència és gratificant i positiva per l'interès demostrat pels joves i també pels seus tutors i tutores, tal com demostren els treballs que han efectuat, a més de l'interès que demostren en els tallers. En canvi, ens agradaria que l'esforç que fa el professorat es veiés recolzat pels pares i mares o familiars propers.

Nosaltres creiem que tenim una missió per complir i un missatge per compartir. Aquesta missió es pot resumir en sembrar en el cor dels adolescents la inquietud pels hàbits personals saludables, el consum responsable i fomentar els espais de convivència sana, no competitiva, respectuosa amb el medi ambient, no violenta i pacífica. ■

Caterina Madroñal Lleyda

Metgessa oncòloga i directora del programa "Prevenció del càncer a les escoles".

Per a més informació:

www.ftih.org

DOLORS PALAU

MEMÒRIES DE LA FUNDADORA I DIRECTORA DURANT MÉS DE 40 ANYS DE L'ESCOLA PARC DEL GUINARDÓ

Dolors Palau va morir ara fa nou anys però la seva empremta segueix molt viva. Va ser fundadora de l'escola municipal del Parc del Guinardó i després la directora durant més de 40 anys, en els quals va deixar un llegat que encara és present. Amb el testimoni de dues persones que van ser alumnes del centre a la primera meitat del segle XX i les seves pròpies memòries, escrites quan van inaugurar l'escola el 1923, hem volgut fer un homenatge a la seva figura, que va marcar a totes les generacions que van conviure a l'escola del Parc del Guinardó.

L'ESCOLA

"L'escola del Parc del Guinardó es destinava a nens i nenes de 7 a 14 anys de constitució feble i als quals fos especialment indicat un règim de vida escolar a l'aire lliure. Es va plantejar per tal de donar cabuda a 100 alumnes, 50 a cada pavelló. El projecte va sofrir algunes alteracions. L'escola es va obrir el 3 de novembre de 1923 i la primera matrícula estava composta per 100 places per a nens i nenes de 4 a 14 anys. Una directora, dues mestres i un mestre agregat en tenien cura. En aquestes condicions nens i nenes estaven en una mateixa classe i, per tant, vam practicar la coeducació en tots els seus graus; cosa que no va ser mai cap problema des del punt de vista moral".

"Tenint en compte que l'escola està situada en un dels llocs més sans de la ciutat i que la major part de la vida escolar transcorre a l'aire lliure, no hi ha dubte que el cos dels nostres alumnes pot beneficiar-se de l'aire pur, de la llum natural i de la influència benefactora del paisatge, que reposa els nervis i els equilibra."

■ **M. Clara Forteza:** "A l'Escola del Guinardó hi havia jardins i molt d'espai. Les classes eren molt grans i no hi havia pas massa criatures, per tant hi podia haver un clima de silenci molt agradable. Recordo gent del món de la cultura que ens venien a veure a l'escola."

L'Aurora Bertrana, escriptora i filla d'en Prudenci Bertrana, que tocava el piano meravellosament i que un dia ens va improvisar una òpera, fent de soprano, de tenor i de baix."

■ **Anna Invers:** "A l'escola hi havia un llibre on s'apunten les visites. Aquest llibre, que el vaig heretar, arriba fins a 1937, o sigui, va suportar part de la Guerra Civil. Hi havia hagut moltes visites, estrangers fonamentalment, d'en Piaget, la Montessori i altra gent important de la cultura i l'educació."

ORIENTACIÓ PEDAGÒGICA

"En realitat la nostra escola no pot fer gala de principis educatius originals ni tampoc manifestar una rigorosa aplicació de cap mètode cèlebre. La inquietud i la informació del professorat ha donat lloc que en les nostres classes s'hagin provat una quantitat considerable d'exercicis i de mètodes avui intensament en boga i que alguns d'ells s'hagin adoptat com a normals. Tot plegat, però, no ha estat més que una ampliació del camí que cada mestra, d'acord amb la directora, havia seguit des d'un principi com a aplicació de la seva peculiar manera de sentir la classe."

"Un aspecte molt interessant de l'escola és el to i la classe de relacions que s'estableixen entre mestres i alumnes. Durant molt de temps s'ha parlat de la necessitat que aquestes relacions adquireixin el caràcter d'una amistat, la mateixa que existiria entre un amic gran i un de petit. Aquesta tendència té un profund sentit pedagògic i representa una lloable reacció contra l'escola rigorosa i autoritària d'antany (...) El règim pedagògic que propugnem suprimeix els anomenats premis i càstigs dels quals avui se'n parla ja tan poc, però això no priva que un mestre, en un moment determinat, no faci valdre la seva autoritat per tots els mitjans."

"S'ha d'exigir que cada alumne adquireixi com més aviat millor bons hàbits d'ordre, correcció i companyerisme. En poques paraules: l'hàbit de comportar-se en societat. En aquest mateix aspecte poden citar-se també els treballs domèstics que, per torns, porten a cap els més grans cooperant així a parar i desparar la taula, escombrar, decorar, netejar mobles, etc."

Dolors Palau, asseguda, amb mestres de l'escola del Parc del Guinardó.

«Ella parlava del to que s'havia de tenir amb les criatures. Tenia un tracte afectuós, obert, de tu a tu.»

■ **M. Clara Forteza:** “Ella parlava del to que s'havia de tenir amb les criatures. Mai un to condescendent ni fer-te sentir petita al costat seu i ajupir-te, sinó un tracte afectuós, obert, de tu a tu. En aquella època a mi em sobtava, era un to més proper que el de casa meva. La Dolors era una persona molt contundent amb el que deia. Era una persona que quan ella explicava coses sabia copsar l'auditori i de quina manera. No se sentia ni una mosca perquè tenia una autoritat clara. Ella seia damunt d'una tauleta amb els seus peuetes posats a damunt del seient d'una cadira per quedar més elevada que tots nosaltres, i veure'ns bé; ens deixaven allà i les mestres marxaven, ens quedaven tots sols amb ella. Era molt capaç de dir una cosa una mica contundent a una criatura i en algun moment havia donat alguna bufetada airada, en aquella època se'n donaven, eh? Però en sabia molt de parlar amb les criatures, d'acostar-s'hi, de fer-los interessar per una cosa. Però quan una cosa la xinxolava...”

En la seva memòria, Dolors Palau també recull la importància que donava a l'educació intel·lectual i a l'educació del gust: “Hem de procurar que el bon gust regeixi la decoració escolar i tot allò capaç d'impregnar els sentits dels infants. Potser la solució més adequada rau en el fet que les mestres siguin persones de bon gust.” També parla de l'educació musical, que havia estat tan important en la seva formació: “A l'escola es practica l'educació del ritme amb tots els seus complements d'educació musical i estem satisfets de dir que ho hem fet amb tot l'amor que creiem que mereix. Hem considerat que l'espontaneïtat n'és un dels aspectes més essencials i hem procurat respectar-la”.

DESPRÉS DE LA GUERRA CIVIL I EL CATALÀ

■ **M. Clara Forteza:** “La senyora Palau va ser destinada a Múrcia. Mai va arribar anar-hi. Com se'n va lliurar, no ho sé. A l'escola, el que sí que es vivia molt a l'acabar la Guerra Civil era el fet d'intentar sobreviure i que no sapiguessin gaire qui érem. Anar fent, podríem dir. Per tant, es va continuar utilitzant el català. La senyora Palau, que tocava molt bé el piano,

ens feia cantar les nades en català. Recordo que venia la inspectora i la senyora Palau ja ens feia una cara! Ens la portava a la classe amb un somriure ensenyant totes les dents i deia “Buenos días. Aquí os presento la inspectora de la secció femenina!” i aixecava les celles volent dir “Pobres de vosaltres que em feu quedar malament perquè us fumeré un clatellot!” I, és clar, totes ja enteníem que aquell dia tocava parlar en castellà.”

EDUCACIÓ MORAL I RELIGIOSA

“Malgrat tenir un programa dels aspectes morals sobre els quals cal cridar l'atenció dels escolars, podem dir que només se'n parla en ocasions propícies i sense cap ordre preestablert (...) La part religiosa es basa en una orientació litúrgica fins allà on és possible arribar. Una explicació setmanal de l'Evangeli i uns diàlegs, també setmanals, amb el rector de la nostra Parròquia, donen sentit a les diferents formes litúrgiques. Totes les misses a les quals assistim col·lectivament són participades i cantades pels mateixos alumnes.”

■ **M. Clara Forteza:** “A l'escola la religió es vivia molt. Tots, quan entràvem a la classe, ens senyàvem i resàvem el Pare Nostre i l'Àve Maria. I, abans de marxar, un altra vegada. Jo diria que la persona més fortament creient era la senyora Palau. No ens feia de mestra però s'encarregava de l'educació religiosa. Ella ens ressaltava que el missatge de Jesús era un missatge que anava a contracorrent. I que la persecució de Jesús va ser perquè era un home empipador per al poder, que predicava la igualtat i l'amor. Per tant, hi havia un missatge cristià que, evidentment, no era el catolicisme que va introduir el franquisme. Ella creia en els principis de bondat, de justícia, d'amor, de lluita pels desprotegitos.”

■ **Anna Invers:** “No m'havien batejat i la cosa més maca de l'Escola del Guinardó és que la senyora Palau mai va forçar que jo m'hagués de batejar... ni amb l'arribada del franquisme. Ella mai es va posar en res. L'Escola del Guinardó era una escola religiosa a l'època de la monarquia i laica a l'època de la República, però fèiem catequesi com un acte de cultura perquè ho volia la senyora Palau. Era molt religiosa i ho sabíem tots, perquè quan van canviar els quadres religiosos pels quadres profans, diguem-ne, que va plorar, fins i tot, en el menjador.”

Les paraules de Dolors Palau estan recollides en la memòria que, sota el títol “Escola Municipal a ple aire del Parc del Guinardó, va escriure durant els primers anys de vida del centre. Els testimonis de Maria Clara Forteza (alumna de l'escola durant la dècada dels 40 i 50 del segle passat, mestra i fundadora de l'escola Reina Elisenda) i d'Anna Invers (alumna de l'escola a finals dels anys 20 i principis dels 30) han estat extrets de les entrevistes que formen part del fons del programa de recuperació de la memòria història de l'Institut d'Educació.

Dolors Palau

Va néixer el 1894 al barri del Poble Nou de Barcelona. Després d'aconseguir el títol nacional de mestra, va fer els seus primers passos en el món de l'educació en una escola rural. Després va formar part de l'equip de l'escola del Bosc de Montjuïc i es va formar seguint amb admiració Rosa Sensat. També va estudiar rítmica musical a l'Institut del mestre Llongueras. També va assistir a principis de segle a diferents cursos d'estiu de Jacques Dalcroze a Ginebra, i per això va aplicar els seus mètodes. Fundadora de l'Escola municipal del Parc del Guinardó, va ser la directora des del seu inici, el 1923, fins l'any 1965. Quan va deixar l'escola, es va retirar i va morir el 1996 a l'edat de 102 anys.

■ **M. Clara Forteza:** “La senyora Palau tenia una personalitat molt marcada. Et diré una cosa que pot fer mal a les orelles. Era una persona que tenia preferències i claríssimes. Per exemple, quan jo vaig fer la primera comunió la meva mare va tenir el goig de presentar-li a la directora de l'escola Sardà i Salvany. Doña Sofía es deia, que, a més, era l'esposa de l'inspector de la zona del Guinardó, i per tant de l'escola del Parc del Guinardó, cosa que la senyora Palau no sabia en aquell moment. La meva mare li va presentar i la Dolors li va demostrar un olímpic menyspreu, de tal manera que aquesta doña Sofía deia que la senyora Palau era una maleducada.”

Recordo a la senyora Palau asseguda al darrera de la classe llegint La Vanguardia mentre la senyoreta Català anava fent classe, i dir a una nena que tenia a la vora: “Escolta, vols fer el favor d'anar al pati, que sento una criatura que xiscla! Fes el favor de fer-la pujar!” I anava aixecant el to. Era una persona que tenia uns tons de veu que els podia canviar molt per fer atractiu el seu discurs. També tenia devoció per les arts. Havia pintat considerablement bé, tocava el piano i havia fet dansa. Ella sempre em deia “Nena, tu estàs cridada a ser ballarina, que és el que hauria volgut ser jo” i llavors m'explicava la seva vocació per la dansa. Realment tenia un cos molt airós, era molt petita de mida i caminava amb molt estil. La recordo, ja molts anys més gran que jo, dient-me “a vegades em van al darrera i em diuen guapa. Quan em veuen de cara...!”.

■ **Anna Invers:** “Si no hagués estat per la senyora Palau a l'escola. Jo era una nena difícil i estic segura que en un altre centre m'haurien castigat. Ella em va tolerar i a més a més em va obrir el camí”.

TRIA (LA TEVA) VIA

ORIENTACIONS A L'ALUMNAT PER DECIDIR EL SEU FUTUR ACADÈMIC I PROFESSIONAL

TRIA-VIA és un programa d'activitats, que organitza el Punt Boca Nord del districte d'Horta-Guinardó, adreçat a l'alumnat que finalitza el batxillerat amb l'objectiu d'ajudar-lo a decidir el seu futur acadèmic i professional. Aquest any arriba a la sisena edició i ja s'ha consolidat com un cicle de conferències sobre carreres universitàries i cicles formatius de grau superior que ofereix als joves el coneixement i l'experiència de professionals. Sens dubte, un gran recurs per a l'alumnat. Així doncs, tria la teva via.

«S'estableix un diàleg de tu a tu entre els i les joves i el professorat o professionals que fan les ponències.»

El Punt Boca Nord està integrat dins l'Espai Jove Boca Nord, un equipament per a joves del districte Horta-Guinardó, i té tres objectius principals:

- Oferir als joves, a les famílies i als agents educatius, de forma integrada i contextualitzada, tota la informació sobre els recursos formatius existents, tant reglats com no reglats, a més d'ésser una eina d'assessorament individual per als joves que es troben en procés de definició del seu itinerari acadèmic i professional.

- Oferir assessorament i acompanyament continuat als joves en el procés de recerca activa de feina i d'inserció laboral.

- Oferir assessorament en el procés de compra o lloguer d'habitatge.

Des del Punt s'organitzen diverses activitats de difusió d'informació sobre temes acadèmics i professionals, tant per a l'alumnat d'ESO com per al de batxillerat. Per a aquests, s'organitza el programa d'activitats TRIA-VIA. Aquesta activitat es realitza conjuntament amb diversos centres de secundària: IES Anna Gironella de Mundet, IES Francisco de Goya, IES Joan Brossa, C.E. La Salle Horta, C.E. Menéndez Pidal, IES Narcís Monturiol, C.E. Palcam, IES Príncep de Girona, C.E. Sagrada Família d'Horta i C.E. Virolai.

A través d'un qüestionari s'estableixen les titulacions universitàries i cicles formatius de grau superior amb més demanda per part de l'alumnat de batxillerat d'aquests centres. El TRIA-VIA treballa aquestes professions que han estat més sol·licitades per l'alumnat.

Es pretén establir un diàleg de tu a tu entre els i les joves assistents a les ponències i el professorat o professionals que les imparteixen, ja que es vol aconseguir donar el màxim d'informació i rigor i, alhora, fer les xerrades tan entenedores i participatives com sigui possible.

EL PROGRAMA

El programa del TRIA-VIA està format per tres activitats:

1. Xerrades informatives sobre estudis universitaris

Objectiu: Oferir informació sobre els continguts i les sortides professionals d'aquells estudis universitaris que els i les alumnes dels centres participants decideixin. Les xerrades són impartides per professorat universitari o per professionals en actiu.

Aquestes xerrades van tenir lloc del 24 al 28 de gener i s'hi van tractar els següents ensenyaments universitaris: periodisme, fisioteràpia, ciències de l'activitat física i l'esport, biotecnologia, turisme, veterinària, química, magisteri, ciències econòmiques, enginyeria tècnica informàtica, comunicació audiovisual, medicina, biologia, enginyeria tècnica aeronàutica, publicitat i relacions públiques, ciències ambientals, arquitectura, psicologia, enginyeria tècnica industrial i dret.

2. Xerrades informatives sobre cicles formatius de grau superior

Objectiu: Oferir informació sobre els continguts i les sortides professionals d'aquelles famílies de cicles formatius de grau superior que l'alumnat dels centres participants decideixin. Aquestes xerrades són impartides per professorat de formació professional o per professionals en actiu.

La propera xerrada tindrà lloc el 5 d'abril a l'Espai Boca Nord i es parlarà sobre els cicles formatius d'informàtica; sanitat; comunicació imatge i so; hoteleria i turisme; comerç i màrqueting; activitats físiques i esportives; imatge personal; administració; electricitat i electrònica i disseny d'interiors.

3. Web i Fòrum TRIA-VIA

Aquesta eina es va instaurar durant el curs 2003-2004 per tal de:

«El web es va crear amb la finalitat de recollir tota la informació universitària que pot resultar d'utilitat per a l'alumnat.»

Adriana Fibregas

– Oferir un espai web que faciliti la navegació per Internet per fer recerca d'informació sobre estudis universitaris.

– Aconseguir que els i les joves de batxillerat puguin obtenir informació a partir de l'experiència d'alumnes d'universitat. D'aquesta manera, els joves poden tenir la visió del professorat mitjançant les xerrades i la dels alumnes mitjançant la web.

L'espai web TRIA-VIA està format per dos subespais:

· Espai d'informació sobre estudis universitaris:

Oferirà una informació bàsica sobre els principals conceptes que cal conèixer per comprendre la informació sobre els plans d'estudis universitaris: crèdit, cicles...

Permetrà consultar la base de dades d'estudis universitaris del Punt. A partir d'un menú desplegable es podrà saber, per a cada titulació:

– Tipus de titulació i durada mínima dels estudis.

– Modalitats de batxillerat, cicles formatius (FP) i estudis de primer cicle que hi donen accés.

– Centres que imparteixen cada estudi: nom, adreça, telèfon, web, notes de tall (juliol i final del procés) i preu orientatiu.

També es podrà enllaçar amb la pàgina principal de cadascuna de les universitats de Catalunya, amb la de totes les universitats espanyoles, amb la pàgina *Què vols estudiar i per què?*, amb la del DURSI (Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya), amb la de l'AGAUR (Agència de Gestió d'Ajuts i de Recerca), amb la de preinscripció (preuninet), amb la d'assignació de places (acesnet) i amb *Universia*.

· Fòrum *entrealumnes* TRIA-VIA

El Fòrum *entrealumnes* TRIA-VIA consisteix en un conjunt d'espais de comunicació en els quals els i les joves de batxillerat poden fer

preguntes a joves universitaris i obtenir informació a partir de la seva experiència.

En aquesta edició es proposa que siguin trenta fòrums o espais de comunicació. Cada espai correspondrà a un estudi universitari. Els trenta estudis els triaran l'alumnat dels centres participants.

Cada fòrum tindrà dos persones, que seran joves voluntaris que estiguin cursant l'estudi propi del fòrum, que s'encarregaran d'informar. Abans d'entrar en cada fòrum es podrà veure una petita biografia d'aquestes persones que reflectirà les vies d'accés, les motivacions i les impressions sobre l'estudi que estan fent. Una vegada en el Fòrum, se'ls podrà plantejar dubtes o demanar opinions. Els tècnics i tècniques del Punt també podran oferir respostes o proposar temes de debat.

Els fòrums estaran oberts del 18 al 29 d'abril. Per poder gaudir d'aquests espais és necessari connectar-se a: www.bocanord.org/elpunt

Aquesta web es va crear amb la finalitat de

recollir en un espai d'Internet tota la informació universitària que pot resultar d'utilitat per a aquell alumnat que de forma més o menys immediata haurà d'escollir ensenyament universitari. Així mateix, amb els fòrums es pretén aconseguir que es creïn espais de debat amb gent que actualment està cursant aquestes titulacions universitàries i que, de forma molt propera, pot oferir consells i recomanacions, així com respondre dubtes i inquietuds que l'alumnat de batxillerat no faria al professorat o a professionals. ■

Eva Ferraz i Lluïsa Carrillo
Punt Boca Nord
www.bocanord.org/elpunt

Per a més informació:

Punt Boca Nord

C/ Agudells, 37-45, Tel. 93 429 91 41

Horari: de dilluns a divendres de 17 a 21 h i dilluns de 10 a 13 h.

info@bocanord.org

L'ALUMNAT PARTICIPA

INICIATIVES A L'EIXAMPLE I SANT ANDREU PER A LA PARTICIPACIÓ ALS CONSELLS ESCOLARS

La participació de l'alumnat als consells escolars i a la vida diària dels centres educatius, així com als diferents àmbits institucionals, associatius i socials, és l'objectiu de dues iniciatives desenvolupades als districtes de l'Eixample i de Sant Andreu de la ciutat de Barcelona. Ambdues iniciatives estan vinculades als consells escolars municipals dels seus respectius districtes i són, per la seva maduresa, molt interessants de conèixer per a la promoció de la participació de l'alumnat.

L'EIXAMPLE AL PARLAMENT DE CATALUNYA

El mes d'octubre de 2004, una delegació del Consell Escolar Municipal de l'Eixample va presentar a la Comissió de Cultura i Educació del Parlament de Catalunya, amb representació de tots els grups parlamentaris, un dossier sobre la participació de l'alumnat als centres docents i al territori.

Aquests documents, elaborats per la Comissió de l'Alumnat del CEM de l'Eixample, són fruit del treball que va realitzar un col·lectiu d'alumnes dels centres públics i concertats del districte de l'Eixample des del març de 2003 fins al juny de 2004.

L'ALUMNAT AL CONSELL ESCOLAR

Considerem d'una importància vital que els càrrecs de participació i de representació siguin exercits amb un bon nivell de qualitat i eficiència, i que siguin valorats i reconeguts en el currículum personal i acadèmic de cada alumne, per tot el que comporta d'assoliment d'aprenentatges, de formació social, de comunicació, de convivència, de tolerància, d'autoexigència, de moderació de reunions, de capacitat de síntesi dels temes debatuts i de lideratge. És a dir, aquesta tasca ha de ser considerada un nivell de formació complementària i social superior al que s'estableix al currículum ordinari.

El Reglament de Règim Intern de cada centre ha de concretar els mecanismes i els recursos bàsics que facilitin la participació de l'alumnat en òptimes condicions.

«És vital que els càrrecs de participació i de representació siguin reconeguts en el currículum personal i acadèmic de cada alumne.»

Funcions bàsiques

- Representar l'alumnat del centre.
- Informar-se sobre els temes que es tracten al Consell per poder fer les aportacions que siguin de l'interès de l'alumnat.
- Ser coneixedors de les diverses realitats amb les quals es troben els i les alumnes al centre.
- Assistir a les reunions del Consell.
- Aconseguir un bon nivell de comprensió i de comunicació amb tots els membres del Consell.
- Presentar propostes, per pròpia iniciativa o a petició de l'alumnat del centre.

Estelle Euvremer

- Informar-los dels temes que es tracten i dels acords del Consell, explicant-los els motius o factors que han influït en la presa de les decisions.
- Fer d'interlocutors de l'alumnat amb la direcció, el professorat, els pares i mares i el personal d'administració i serveis.

ELS DELEGATS I DELEGADES DE CLASSE

La representació del grup classe és el primer nivell de participació dins del centre. És necessari que els i les alumnes que es vulguin presentar coneguin quines seran les seves funcions i les assumeixin amb interès. Comptar amb la col·laboració del professorat i dels tutors és gairebé imprescindible per assolir un bon nivell de funcionament. Cal potenciar l'eficiència en l'exercici del càrrec per aconseguir que el delegat o delegada sigui una figura de prestigi dins del grup classe.

Els delegats i delegades de classe han d'assumir les funcions de:

- Representar els grups classe.
- Informar-los dels temes importants.
- Recollir les seves demandes, valorar-les i adreçar-les a qui pertorqui: tutor, professors, equip directiu, junta de delegats/des, representants al Consell Escolar.
- Assistir a les reunions de delegats i delegades.
- Fer propostes als companys i companyes de classe, al professorat o a la junta de delegats i delegades.
- Proposar l'ordre del dia dels temes a tractar.
- Presidir l'assemblea.
- Moderar la reunió.
- Treure les conclusions, opinions o acords.
- Transmetre els temes importants a la junta de delegats i delegades.

LA JUNTA DE DELEGATS I DELEGADES

La junta de delegats i delegades està formada pels delegats/ades i sots-delegats/ades de tota l'escola o institut. Facilita el debat conjunt dels temes d'interès general de l'alumnat del centre, la difusió de la informació i la comunicació interna. És convenient que a la Junta hi siguin representats tots els nivells educatius per permetre la comunicació amb tots els cursos. ■

Extracte del document de la Comissió de l'alumnat del CEMD de l'Eixample

Per a més informació:

Secretaria CEMD Eixample

C/ Aragó, 311, 08009,

Tel.: 93 291 62 92 / Fax: 93 291 62 01

"ENTRE TOTS" A SANT ANDREU

Sota aquest títol, el Consell Escolar Municipal de Sant Andreu va organitzar durant el mes de novembre unes jornades de debat i presentació d'experiències sobre la participació. A les jornades, adreçades als centres educatius, a les associacions de pares i mares, a les associacions de l'alumnat i a les entitats vinculades a l'educació en el lleure, es van presentar nombroses experiències.

D'aquestes presentacions, volem comentar l'experiència presentada per la Taula de Joves de Sant Andreu referent a la promoció de la participació dels joves. La Taula de Joves de Sant Andreu és una plataforma juvenil interassociativa, oberta i independent que treballa per a la plena ciutadania de les persones joves i que, conjuntament amb l'Ajuntament de Barcelona, gestiona el "Viver de Projectes" del Centre Garcilaso.

SENSIBILITZAR PER LA PARTICIPACIÓ

Amb dues instàncies, Taula de Joves i Viver de Projectes, han desenvolupat el projecte "Sensibilitzar per la participació", amb el qual es vol promoure la participació entre els joves a partir d'un taller adreçat als i les estudiants de 4t d'ESO dels instituts de secundària públics del districte de Sant Andreu.

Els materials produïts per desenvolupar el taller i per donar informació de com participar consisteixen en una guia, anomenada 1,2,3,P, i un vídeo.

Als materials, en primer lloc, es descriu el concepte de participació, les motivacions, els possibles pros i contres de la participació per part dels joves del districte. Un segon apartat més extens està dedicat als entorns de participació que hi ha al districte i als centres, amb una descripció de les seves característiques més representatives. la tasca que fan, l'estructura que tenen, com funcionen, en quin context s'ubiquen i com s'hi pot participar.

En aquest sentit, hi ha una breu explicació dels partits polítics, dels sindicats, dels consells escolars, de les associacions de veïns i veïnes, de les associacions d'estudiants, de les entitats de lleure, dels diferents tipus de coordinadores de joves, de les ONGD, del casal de joves i dels moviments socials.

En tercer lloc, els materials també consten d'una guia d'espais de participació juvenil al districte de Sant Andreu amb la informació per entendre què són, què fan, com funcionen i com posar-s'hi en contacte.

El vídeo segueix el mateix esquema, amb la intervenció de joves representatius de la Taula de Joves i dels diferents àmbits descrits. ■

Per a més informació: **Secretaria CEMD Sant Andreu**

C/ Segadors, 2, 08030, Tel.: 93 291 69 64 / Fax: 93 291 69 69

www.tauladejoves.org

Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona

cem@mail.bcn.es

www.bcn.es/cem

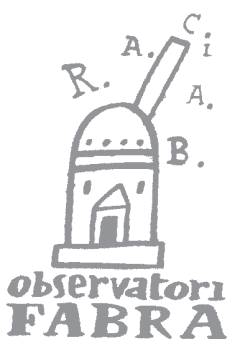
UN VIATGE PEL CEL I LES ESTRELLES

EL NOU PROGRAMA EDUCATIU DE L'OBSERVATORI FABRA DIVULGA LES CIÈNCIES DE L'ESPAI

Jordi Oliver

Ha arribat l'hora de mirar el cel i les estrelles. Les activitats que conformen el programa educatiu de l'Observatori Fabra donen l'oportunitat a nois i noies de simular les professions i les activitats científiques relacionades amb l'observació i la interpretació del cel. Mitjançant la manipulació i l'observació, poden descobrir el cel i les seves característiques principals.

L'Observatori Fabra, inaugurat el 1904, s'ha convertit al llarg del seu primer centenari en un símbol de la ciutat de Barcelona. La seva privilegiada situació a la muntanya del Tibidabo i el renom científic que va adquirir durant els seus primers anys de funcionament han fet d'aquesta instal·lació una referència cultural i científica que s'ha instal·lat a l'imaginari ciutadà.

Des de l'Observatori es van fer descobriments molt importants, un d'ells relacionat amb una notícia d'actualitat, com és l'arribada de la sonda Huygens a Tità, la lluna més gran de Saturn, per analitzar la seva atmosfera i la possibilitat de trobar algunes formes de vida. El primer científic que va parlar de l'atmosfera de Tità va ser en Josep Comas i Solà l'any 1907, quan era director de l'Observatori Fabra. També, a través del telescopi de l'Observatori es van descobrir diversos cometes i deu petits planetes, un dels quals porta el nom de Barcelona.

No obstant això, poca gent sap què significa l'Observatori per al conjunt de la ciutat, i encara són menys aquells que són capaços d'endevinar la projecció que aquest símbol pot donar a la ciutat i, per extensió, a la cultura i a la ciència del país.

L'Observatori Fabra reuneix al seu interior història, tradició i reconeixement; però, a més, disposa del prestigi que li proporciona un col·lectiu que aplega alguns dels millors científics catalans, la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, que és la propietària de l'Observatori.

OBERT A LA CIUTAT

Moltes vegades la feina dels professionals de l'astronomia sembla misteriosa o molt difícil d'entendre; en canvi, si es mostra de forma atractiva i entenedora es converteix en un tema apassionant, que acabem relacionant amb les grans aventures i els descobriments. És per aquest motiu que considerem important obrir l'Observatori i la seva història a la ciutat, i per això s'està treballant en diferents àmbits, un d'ells l'educatiu.

El Planetari Municipal de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona ha arribat a un acord amb la Reial Acadèmia de les Ciències i les Arts de Barcelona per promoure i gestionar les activitats destinades a les escoles. D'aquest acord ha sortit un nou programa educatiu per intentar aprofundir en la feina que es realitza dins d'un observatori astronòmic.

De forma amena i entenedora volem endinsar els més joves en el món de l'astronomia utilitzant un marc tan atractiu com el que ens proporciona un observatori real. L'alumnat pot treballar al costat dels mateixos instruments utilitzats en la recerca del coneixement del nostre univers i, a més, cosa que ens sembla molt important, fer-ho des de la nostra ciutat.

El coneixement de l'Univers es basa en un treball metòdic, constant i compartit per la comunitat científica. El programa educatiu que hem posat en marxa ens ha permès fer una connexió directa amb les universitats i centres de recerca del nostre país, contextualitzant, d'aquesta manera, una professió a la qual en un futur podran optar els i les nostres alumnes.

«El programa s'estructura entorn de tres activitats principals, on la feina de l'alumnat és fer de científics.»

Malgrat això, hem volgut anar més enllà dels observatoris de principis de segle, introduint les noves tecnologies, que són eines imprescindibles per a la ciència, i específicament les dedicades a desvetllar els secrets del nostre univers.

EL PROGRAMA EDUCATIU

El programa s'estructura entorn de tres activitats principals, que es desenvolupen amb una metodologia participativa, on la feina de l'alumnat és fer de científics.

Fem d'astrònoms

Aquesta activitat està adreçada al cicle superior de primària. L'alumnat podrà experimentar amb els moviments de la Terra i la complexitat del sistema solar. Consta de tres racons, on els nens i nenes, mitjançant la seva experiència, descobriran el funcionament del nostre cel més proper. Aquesta activitat inclou:

1. El sistema Terra-Sol-Lluna

Mitjançant una maqueta que reproduïx els moviments d'aquests tres astres, l'alumnat podrà aprofundir en les relacions que s'estableixen entre ells: de quina manera ens influeixen els seus moviments, com es produeixen les fases de la Lluna... Els nens i nenes seran els encarregats de reproduir el moviment dels tres astres.

2. El sistema solar

Mitjançant una maqueta que reproduïx els moviments dels planetes al voltant del Sol, l'alumnat podrà experimentar sobre els seus moviments, les característiques comunes i els fets diferencials. Els nens i nenes posaran en funcionament el moviment de la maqueta, cosa que possibilitarà veure els moviments de translació dels planetes.

3. Observem l'espai?

La cúpula de l'Observatori, on està situat el telescopi, ens servirà per parlar de la feina dels astrònoms i d'algunes de les característiques d'aquests instruments. A la cúpula estaran instal·lats quatre telescopis petits, que utilitzaran els nens i nenes per trobar elements característics de la ciutat i situar-los amb coordenades que utilitzaran els seus companys.

Descobrim l'espai

Aquesta activitat està adreçada a primer cicle d'educació secundària obligatòria. Els nois i noies experimenten quina és la funció dels observatoris astronòmics i descobreixen la importància que ha tingut l'observació del cel al llarg de la història. L'activitat està separada en tres activitats. En cada una d'elles es treballen diferents conceptes, per tal que al final l'alumnat tingui una idea de conjunt del que és l'Univers.

1. El sistema solar

Mitjançant una maqueta que reproduïx els moviments dels planetes al voltant del Sol, l'alumnat podrà experimentar sobre els seus moviments, les característiques comunes i els fets diferencials, les distàncies, les mesures... Els nois i noies posaran en funcionament la maqueta, cosa que possibilitarà veure els moviments de translació dels planetes.

2. El rescat de la ISS

Mitjançant un joc interactiu, l'alumnat descobrirà alguns dels elements més importants de l'Univers. Els alumnes hauran de recuperar el control de l'Estació Espacial Internacional, que ha quedat fora del control de la Terra; per fer-ho

hauran de respondre a diferents preguntes que posaran a prova la seva capacitat per recuperar el comandament de l'Estació.

3. Un programa de realitat virtual

En el transcurs del curs escolar entrarà en funcionament una activitat de realitat virtual que permetrà a les escoles treballar el naixement, vida i mort de les estrelles d'una manera innovadora, atractiva i original.

L'estació meteorològica

L'activitat de meteorologia, que es realitza a l'Observatori Fabra, consisteix en una visita guiada per l'estació meteorològica. En el transcurs de la visita l'alumnat podrà veure com són i com funcionen cadascun dels aparells que

s'utilitzen per mesurar les variables atmosfèriques. La visita estarà guiada per un educador o educadora que adaptarà les explicacions al nivell educatiu de l'alumnat. ■

Lluís Gómez

Coordinador d'activitats de divulgació de l'Observatori Fabra

Per a més informació:

Observatori Fabra

Carretera de l'Observatori Fabra, 27

Tel. 93 2502220

www.icxauxa.es

www.racab.es/racabcat

Jordi Oliver

EL PANTÀ DE VALLVIDRERA

LA RECUPERACIÓ D'UN VALOR HISTÒRIC I UNA EINA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Des del districte de Sarrià-Sant Gervasi, i amb la col·laboració del Projecte Educatiu de Ciutat (PEC), entre altres, s'ha endegat un pla per recuperar la memòria del pantà de Vallvidrera. Un espai que, a més del seu valor històric, s'ha de convertir en una eina per a la sensibilització de nois i noies vers la conservació del medi ambient. Així doncs, coneguem una mica la història i el valor del pantà de Vallvidrera.

El número 7 del carrer Major de Sarrià i la plaça de la Bonanova van ser, a començament del segle XX, el punt final de la xarxa de distribució d'aigua al municipi de Sarrià provinent del pantà de Vallvidrera. Des del pantà fins a la plaça Major l'aigua havia de travessar la serra de Collserola i circular per l'avinguda de Vallvidrera i el carrer de Vidal i Quadres fins al carrer de Santa Eulàlia, l'avinguda de Santa Eulàlia i el carrer dels Caputxins.

En poc temps, però, la ciutat de Barcelona i els seus habitants van conquerir aquest indret idíl·lic de la muntanya i ho van fer seguint el camí que seguien les aigües però en direcció inversa. I un segle després, els habitants tornen a seguir el camí, però aquesta vegada per recuperar i tornar a conèixer el pantà i el seu entorn.

El pantà de Vallvidrera va ser construït l'any 1864 amb la finalitat de recollir l'aigua del torrent d'en Llavallol per regar les finques de conreu properes. Des del punt de vista naturalístic, la zona del pantà presenta una gran riquesa herpetològica i constitueix un dels tres o quatre espais més importants de Catalunya. El deteriorament de la presa, durant els últims anys, ha posat en greu perill la supervivència de moltes de les espècies d'amfibis i rèptils autòctons. Les poblacions de peixos, la majoria d'origen al·lòcton, són actualment inexistentes.

Segons un estudi realitzat per Xavier Rivera i publicat per la Societat Catalana d'Herpetologia l'any 1998, "la taxa d'espècies que habiten al pantà de Vallvidrera és molt alta, ja que hi són representats gairebé el 100% d'amfibis que habiten a totes les comarques de la província de Barcelona [...] És conegut el paper dels amfibis com a indicadors naturals de l'estat dels ecosistemes, per diverses raons, ja que aquests animals són sensibles, tant a la destrucció dels boscos i els hàbitats terrestres com a l'alteració dels ambients aquàtics". La vegetació de ribera de les vores completa un conjunt especialment ric des del punt de vista de la biodiversitat.

Juntament amb aquest valor com a espai natural, el pantà va tenir un importat paper social, ja que va ser utilitzat per subministrar aigua potable al municipi de Sarrià. Amb aquesta finalitat va ser construït el túnel de la Mina-Grott (1.290 m), encarregat al Sr. Campañà, que, segons el seu irònic testimoni, el va fer "amb una vagoneta, dues mules i dos murcians".

Amb l'aigua, el túnel va canalitzar un seguit d'idees i projectes que podríem situar en el context de "la ciudad de los prodigios". Entorn del pantà, empresaris de la burgesia de l'època van dissenyar un parc (El Lake Valley) amb atraccions originals com el "globus captiu" i zones d'esport i esbarjo que creien que farien les delícies de petits i grans en un espai natural força diferent dels estrets i sovint insans carrers de la ciutat.

Del conjunt d'atraccions previstes, la primera i la més popular de les que van arribar a funcionar va ser el trenet del Mina-Grott, inaugurat el maig de 1908, després que el seu propietari pagués al consistori la suma de 355 pessetes i 23 cèntims pels drets de les obres. Aquest trenet, en realitat una vagoneta que funcionava amb corrent elèctric, va transportar en un mes i mig al voltant de 40.000 passatgers.

EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL

Així doncs, es pot dir que la zona del pantà de Vallvidrera té un gran interès, tant des del punt de vista naturalístic i mediambiental com des del punt de vista històrico-cultural. És des d'aquesta perspectiva que s'ha d'entendre l'actual recuperació posada en marxa l'abril de 2003. Si bé és evident que la funcionalitat que va tenir en el seus inicis ha deixat de tenir sentit en l'actualitat, és clar que el seu valor fonamental ha d'ésser de tipus educatiu i de manera particular en el vessant ambiental, fet que ha estat recollit en els projectes endegats.

Amb la posada en marxa d'aquesta nova recuperació, el districte de Sarrià-Sant Gervasi vol posar a l'abast de l'alumnat i de la ciutadania en general materials informatius, divulgatius i d'estudi que facilitin la comprensió i fomentin la sensibilització envers els valors de la sostenibilitat i el medi ambient. Aquesta tasca de sensibilització i educació mediambiental, que els centres educatius del districte desenvolupen des de fa tres anys en el marc de l'Agenda 21 Escolar, s'articula, al mateix temps, amb una de les dimensions del Projecte Educatiu de Ciutat.

«El pantà va ser construït l'any 1864 per recollir l'aigua del torrent d'en Llavallol i regar les finques de conreu.»

«Volem oferir noves possibilitats de gaudir i aprendre en aquest espai de la ciutat carregat d'història i de somnis.»

TREBALLANT PLEGATS

La convicció que la tasca de sensibilització en aquest tema requereix la complicitat i la suma de voluntats ens va portar a cercar persones i entitats amb les quals poder compartir les idees i repartir els esforços; així, sota la coordinació del districte, en el projecte participen el Consorci del Parc de Collserola, la Direcció de Participació i Educació Ambiental de l'Ajuntament de Barcelona, l'Arxiu Municipal i del Districte, l'Institut Municipal d'Educació, la Societat Catalana d'Herpetologia i la Societat Hàbitats (Projecte Rius).

L'objectiu és elaborar un conjunt de materials educatius i divulgatius sobre aquest indret i facilitar l'intercanvi d'experiències didàctiques i metodològiques en l'àmbit de l'educació ambiental. En aquesta primera fase els materials a l'abast són un conte que vol conscienciar sobre la necessitat de protegir la biodiversitat de l'entorn del pantà (La reineta de l'estany) i un llibre històric sobre el Mina-Grott i la seva repercussió social en el context de l'època (El Mina-Grott. Història d'un petit tren de Vallvidrera).

La realització de la segona fase de restauració de l'entorn permetrà obrir un centre d'informació i assessorament a l'antiga casa de control del pantà i oferirà noves possibilitats de gaudir i aprendre en aquest espai carregat d'història i de somnis. ■

Joan Jiménez Palacios

Districte de Sarrià-Sant Gervasi
Divisió de Serveis Personals

Per a més informació:
jjimenezp@mail.bcn.es

Hem volgut recollir alguns extractes del conte *La reineta de l'estany* i del llibre *El Mina-Grott. Història d'un petit tren de Vallvidrera*, que serveixen per ampliar el coneixement i el valor d'aquest racó històric de la nostra ciutat.

“Les temperatures baixen cada dia una mica més fins que, a finals de tardor, la reineta s'amaga sota la fullaraca espessa que ha anat caient dels arbres i es disposa a passar l'hivern ben tapadeta fins que arribi el bon temps.”

“*Reineta*

Hola gripau!

A on vas tan ràpid?

Gripau (molt content)

M'he assabentat que hi torna a haver aigua abundant a l'estany.

Vaig molt ràpid perquè aviat serà la posta i he de trobar la meva parella.”

(Extractes del conte *La reineta de l'estany*)

“Malgrat que oficialment fou reconegut com a ferrocarril, es tractava d'un híbrid, d'un giny nou, d'un invent inclassificable que es podria considerar, sense exagerar, d'avantguarda per a aquella època.”

“La prosperitat turística (un mot d'avui) li vingué a Vallvidrera de la transformació en carretera de l'antic camí de carro que hi pujava des del desert de Sarrià. [...].

Començaren a obrir-s'hi hotels i restaurants, als quals la gent s'hi traslladava amb tartana i amb cotxe de cavalls.

Una excursió una mica incòmoda...”

“...aquell petit tren havia de servir de prova per a demostrar la viabilitat del seu projecte ferroviari entre Barcelona i el Vallès”.

(Extractes d'*El Mina-Grott. Història d'un petit tren de Vallvidrera*)

CRÒNICA DEL CONGRÉS DE GÈNOVA

EL RELAT DE LA VIII TROBADA INTERNACIONAL DE CIUTATS EDUCADORES

La ciutat de Gènova, port d'entrada i de sortida i capital de la cultura europea durant l'any 2004, va acollir el VIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores durant el passat mes de novembre amb el lema: "Una altra ciutat és possible. El futur de la ciutat com a projecte col·lectiu". Hi van participar més de 206 ciutats de 34 països. Aquest és el relat del ric intercanvi d'idees i d'experiències que va tenir lloc durant uns dies a la ciutat de Gènova.

L'objectiu principal del Congrés va ser la creació d'un espai per a la reflexió conjunta sobre la importància de l'educació com a eix transversal en les polítiques i projectes de les ciutats i sobre com els governs locals poden reorganitzar les pròpies estructures amb la finalitat de fomentar la participació col·lectiva i avançar en la construcció de "noves ciutats educadores".

De les diferents trobades que van tenir lloc durant les dates del Congrés, en va destacar la taula d'alcaldes, en què representants de diverses ciutats que formen part de l'AICE van dialogar, entre altres temes, sobre la importància de pertànyer a l'Associació i la necessitat de fomentar la participació ciutadana, i de comptar-hi, per a la transformació de les nostres ciutats per ser més educadores, inclusives i solidàries. Hi van participar, entre d'altres, l'alcalde de Barcelona i president de l'Associació, Joan Clos; l'alcalde de Gènova, Giuseppe Pericu, i l'alcaldesa de Girona, Anna Pagans.

En el marc del Congrés, també es va celebrar l'Assemblea General de l'AICE, màxim òrgan rector, que va aprovar els canvis en els estatuts, la memòria d'activitats, l'informe econòmic i el pla d'acció 2005-2006, del qual cal destacar l'èmfasi en la formació de professionals tècnics i polítics de les ciutats associades, l'extensió i difusió de l'AICE a Austràlia, Canadà, el Regne Unit i l'Àfrica, i la publicació del segon llibre *La Ciutat Educadora*.

LA NOVA CARTA

Un dels moments més significatius de l'Assemblea General va ser la proclamació de la nova Carta de les Ciutats Educadores, presentada per Joan Manel del Pozo, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Girona i professor de filosofia de la Universitat de Girona. La carta constitueix el marc filosòfic i d'acció de totes les ciutats educadores i permet explicar i difondre millor què significa una ciutat educadora i les seves concrecions, d'acord amb els nous reptes

que es plantegen a principis del segle XXI: la formació al llarg de la vida, la convivència i cooperació intergeneracional i intercultural, l'accessibilitat als espais urbans per part de tota la ciutadania, el desenvolupament sostenible, la participació activa, etc.

La proposta d'actualització de la carta serà feta per Joan Manel del Pozo. Es convida totes les ciutats associades a participar-hi amb les seves aportacions¹.

En un altre moment de l'Assemblea, Vicenç Partal, periodista i creador del nou portal de l'AICE, va presentar les "Raons per a una Ciutat Educadora Virtual". Partal va remarcar les noves possibilitats de comunicació entre ciutats geogràficament molt distants com Adelaide (Austràlia) i Lomé (Àfrica). Així mateix, va afirmar que aquest nou espai virtual brinda a cada ciutat educadora l'oportunitat de crear la seva pròpia pàgina web i mantenir informada la resta de ciutats de les seves iniciatives educadores.

«Un dels moments més significatius va ser la proclamació de la nova Carta de les Ciutats Educadores.»

El VIII Congrés Internacional també va ser una oportunitat per aprofundir a nivell teòric sobre el concepte de ciutat educadora gràcies a diverses conferències plenàries. Es va escoltar la intervenció de Terezinha da Silva, experta en estudis de gènere; d'Enrique Dussel, un dels principals representants de la filosofia de l'alliberació compromesa amb els drets humans i dels pobles; de la sociòloga Laura Balbo, especialitzada en estudis de discriminació de gènere, sociologia del sistema polític; de l'economista Antonio Perna, especialitzat en finançament ètic i solidari, i desenvolupament sostenible; del sacerdot Luigi Ciotti,

«Més de 250 iniciatives de ciutats d'arreu del món van ser presentades i es van abordar diferents temàtiques.»

compromès en la lluita contra l'exclusió social; i de l'antropòleg Michael Singleton, especialitzat en temes d'antropologia africana i del (post)desenvolupament.

L'INTERCANVI D'EXPERIÈNCIES

La veritable riquesa del Congrés va ser l'intercanvi d'experiències educadores que s'ha produït entorn de diverses temàtiques. Més de 250 iniciatives de ciutats d'arreu del món van ser presentades i es van tractar temàtiques com la identitat de la ciutat i la dels seus habitants a les actuals societats multiculturals, l'espai urbà com a lloc de trobada, el medi ambient i la sostenibilitat, la salut i el benestar, els drets de les persones, la importància de la comunicació, els pactes territorials i la participació ciutadana². Els i les participants al Congrés també van poder visitar algunes de les experiències de la ciutat de Gènova.

Les xarxes temàtiques i territorials que integren l'Associació també van tenir un espai de trobada al Congrés per tal d'avaluar el treball realitzat i acordar futures línies d'acció. Cal informar de la posada en marxa de la xarxa temàtica sobre noves tecnologies de la informació i la comunicació i ciutat, liderada per la ciutat finesa de Tampere, i de la creació d'una altra xarxa sobre la petita infància, que serà coordinada per la ciutat francesa de Lió.

A més d'haver pogut posar en comú el treball que les ciutats estan duent a terme i més enllà de la reflexió i el debat, al Congrés de Gènova també hi va haver temps per a la celebració: ciutats grans i petites d'arreu del món van commemorar el desè aniversari de l'Associació. Fa deu anys que l'AICE es va formalitzar

com a tal a Bolonya, en el III Congrés Internacional, si bé el moviment de Ciutats Educadores ja s'havia iniciat l'any 1990 amb motiu del I Congrés Internacional. El desè aniversari ha estat una celebració plena d'agradables sorpreses i ha significat el reconeixement del treball de totes les persones que dia a dia fan possible avançar en aquest projecte conjunt.

El darrer dia de Congrés, els membres del Comitè Científico-tècnic i responsables de coordinar els diferents grups temàtics van presentar el resum dels debats desenvolupats a les diverses jornades de treball.

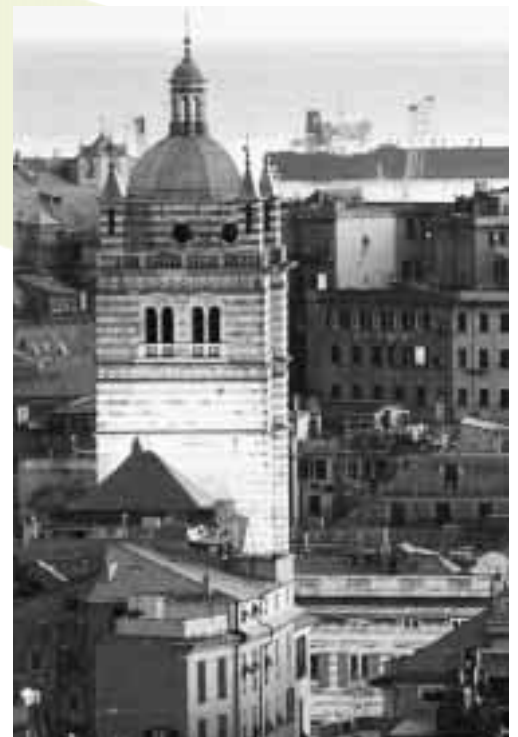
El VIII Congrés va concloure amb les paraules de comiat i agraïment de Luca Borzani, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Gènova i president del Comitè Científico-tècnic del Congrés, i de Marina Subirats, regidora d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona i presidenta delegada de l'AICE. En aquest acte de cloenda es va convidar les ciutats associades presents a signar la nova Carta i afirmar el seu compromís amb els principis que regeixen l'Associació.

El mes de setembre del 2006 se celebrarà el IX Congrés a Lió, sota el lema "Diàlegs en Humanitat", on donarem una especial importància a les persones i a les relacions interpersonals, en el marc de la ciutat. ■

Associació Internacional de Ciutats Educadores

Per a més informació:
www.edcities.org

1. Per a més informació sobre la nova Carta, consulteu el portal de l'Associació: www.edcities.org
2. Per consultar l'*abstract book* amb el recull de totes les experiències, visiteu l'apartat "Congressos" del web.

PORTA22

L'ESPAI DE NOVES OCUPACIONS DE BARCELONA ACTIVA

Porta22 és un centre de referència sobre les noves ocupacions de futur i les noves cultures del treball. És un espai obert, de lliure accés, dirigit tant a persones en atur que busquen noves oportunitats d'ocupació com a treballadors i treballadores en actiu amb voluntat de millora professional, i a joves que han d'escollir el seu futur professional. Per a l'alumnat que està acabant el cycle de secundària s'ha posat en marxa el "Projecte de Vida Professional".

Al setembre de 2003, Barcelona Activa, l'agència de desenvolupament local de l'Ajuntament de Barcelona, va posar en marxa un innovador servei dedicat a les ocupacions amb futur i a les noves cultures del treball derivades de l'adveniment de la societat del coneixement: Porta22, Espai de Noves Ocupacions. Aquest nou servei va néixer amb la voluntat d'esdevenir el centre de referència metropolitana per a la detecció, divulgació, orientació i capacitació en tot el que fa referència a les noves ocupacions, els sectors emergents, les noves competències professionals i les noves cultures del treball.

Situat a l'illa 7@ Barcelona Activa, a la porta d'entrada al districte del coneixement 22@, Porta22 és un espai de lliure accés on les persones visitants poden consultar més de 50.000 pàgines de continguts analògics i digitals, cent vídeos i deu aplicatius multimèdia, integrats en una completa plataforma d'autoconsulta on poden trobar més de 500 ocupacions noves, emergents i en transformació descrites al detall, i informació sobre nou sectors econòmics clau a Barcelona (logística, serveis a les persones, serveis a les empreses, aeronàutica i espai, TIC, ciències de la vida, cultura i lleure, medi ambient i turisme).

Aquesta plataforma d'autoconsulta es complementa en tot moment amb l'orientació oferta per un equip d'assessors personals. Els visitants també tenen a la seva disposició més de 600 llibres i desenes de publicacions, uns espais d'audiovisuals on accedir a la informació des d'un entorn més familiar i senzill i una zona d'exposicions sobre les noves ocupacions, els sectors emergents i les noves cultures del treball.

La visita a l'espai es pot realitzar de manera individual o en grups. En aquest darrer cas, Porta22 dissenya itineraris a mida de les necessitats de cada grup, per tal d'assolir un nivell òptim d'aprofitament de la visita a l'espai de noves ocupacions.

«Els continguts donen resposta als canvis i transformacions que s'han produït al món del treball.»

26.000 VISITES

Durant el primer any de funcionament de Porta22, més de 26.000 persones han utilitzat aquest recurs de ciutat en el seu benefici. Es tracta de persones amb perfils i inquietuds laborals ben diferents: joves que no tenen clar el seu futur professional; altres que volen estudiar però no saben dissenyar l'itinerari formatiu adequat i desconeixen les possibles sortides laborals; joves i no tan joves que entenen que la formació no finalitza amb la recerca de feina, sinó que continua al llarg de tota la carrera professional, i demanen una renovació constant de coneixements; persones que ja han triat els seus estudis o que han anat acumulant una experiència i competències professionals i volen entrar en contacte amb noves alternatives ocupacionals; persones que necessiten reorientar la seva carrera professional... Porta22 reuneix en un mateix punt informació sobre orientació, formació, recerca de feina i creació d'empreses des de la visió de les ocupacions amb futur i les noves formes de treballar.

En aquest període, des de Porta22 s'han atès més de 600 grups diferents, per als quals s'han elaborat itineraris de recerca d'informació

«Porta22 informa sobre formació, recerca de feina i creació d'empreses de les ocupacions amb futur.»

personalitzats i adequats a les seves necessitats i característiques. Aquests itineraris han estat dinamitzats per l'equip d'assessorament utilitzant metodologies que fomenten tant la interacció positiva de grup com el treball individual i autònom de cadascun dels participants, donat que Porta22 és un recurs que pot ser utilitzat en qualsevol moment de la vida professional dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona i la seva àrea metropolitana.

ELS CONTINGUTS

Els continguts que ofereix Porta22 donen resposta als canvis i transformacions que s'han produït i s'estan produint al món del treball com a conseqüència del trànsit a la Societat del Coneixement. La introducció massiva de les noves tecnologies al món del treball, l'envelliment de la població, la incorporació de la dona al mercat laboral plantegen noves situacions que modifiquen les formes de treballar i les ocupacions existents.

Així, per comprendre i acompanyar aquests canvis, els continguts de Porta22 es renoven i s'amplien contínuament. En aquesta línia, en breu s'incorporaran més de 200 ocupacions al voltant de set nous sectors i subsectors econòmics: alimentació, ciències de la salut, estètica —imatge personal, mecànica, química, aeroports i aviació i hostaleria. Així mateix, aquest any s'incrementaran en més de cinquanta els vídeos sobre sectors, ocupacions i/o testimonis de diferents perfils ocupacionals i els aplicatius multimèdia arribaran a la quinzena. ■

PROJECTE DE VIDA PROFESSIONAL

Des de Porta22 s'està portant a terme un programa de visites de grups acadèmics en col·laboració amb l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. El projecte, que porta el nom de "Projecte de Vida Professional", va néixer com a experiència pilot intentant cobrir uns objectius determinats i específics per a cada grup de quart d'ESO.

Atès que per decidir amb encert és indispensable una informació completa i una orientació acurada, es va creure imprescindible oferir als i les joves les eines per conèixer totes les possibilitats i sortides professionals a les quals tenen accés. Els pares i mares, tutors, professorat, orientadors i educadors juguen un paper important en l'elecció del jovent, però també cal que ells i elles tinguin la informació i l'autonomia necessàries per prendre decisions de forma autònoma i coherent amb les seves conviccions.

El programa es porta a terme al llarg d'un trimestre sencer en el qual es desenvolupa

el projecte de vida professional de cada alumne. En aquest projecte, la persona jove analitza els seus interessos professionals, investiga els perfils que més li criden l'atenció, s'enfronta amb un simulacre de procés de selecció, elabora el seu *curriculum vitae*, es posa en el lloc de l'empresari per redactar una oferta, etc. Tot un seguit d'activitats per aconseguir que la seva entrada al món laboral sigui més senzilla i pautada.

A la primera edició, durant el curs escolar 2003-2004, van participar deu grups escolars de cinc instituts de secundària de Barcelona, amb un total d'uns 300 alumnes, i a la segona, durant el curs escolar 2004-2005, es preveu la participació de vint-i-sis grups amb un total de 780 joves de dotze instituts de Barcelona. Els centres educatius estan incloent la visita a Porta22 com una part important dels continguts d'orientació laboral que treballen des de les mateixes aules.

Dolors Carvajal Millanes

Responsable Grups

Porta22, Espai de Noves Ocupacions

www.porta22.com

Hem llegit →

Trenta reptes del futur

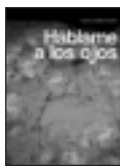
1. Aconseguir un pacte social per l'educació entre les administracions educatives, les forces polítiques i els agents educatius i socials.
2. Arribar a la plena escolarització bàsica en els països pobres i la progressiva eliminació de les altes taxes d'analfabetisme.
3. Garantir el principi d'igualtat d'oportunitats entre totes les ciutadanes i els ciutadans amb mesures compensatòries i de discriminació positiva.
4. Impulsar programes d'estímul de l'èxit escolar i de prevenció del fracàs escolar.
5. Millorar la qualitat de l'ensenyament.
6. Fer un bon ús de les Noves Tecnologies de la Informació i de la Comunicació, i de les diferents fonts d'aprenentatge, per convertir la informació en coneixement rellevant.
7. Fixar els continguts i competències bàsiques de l'escola obligatòria.
8. Educar en els valors que contribueixen a una sòlida educació per a la ciutadania i que protegeixin la convivència democràtica i la cohesió social.
9. Avançar cap a una escola laica com a millor forma per garantir la pluralitat, la llibertat de consciència i la convivència.
10. Respectar la més amplia diversitat individual i col·lectiva sempre que aquesta no generi situacions de desigualtat ni actituds insolidàries o que atemptin contra els drets humans.
11. Intensificar la relació educativa entre l'alumnat i el professorat.
12. Propiciar i consolidar la democràcia participativa.
13. Recuperar i promoure les teories i les pràctiques més innovadores i creatives.
14. Crear una àmplia xarxa pública d'escoles infantils i d'altres espais educatius.
15. Desenvolupar un sòlid domini del llenguatge a l'escola primària.
16. Crear biblioteques escolars ben dotades de llibres i altres materials.
17. Dignificar la formació professional i convertir-la en una oferta atractiva.
18. Garantir un aprenentatge al llarg de tota la vida.
19. Consolidar l'espai europeu d'educació.
20. Adequar la funció del professorat a la noves demandes socials i educatives.
21. Reorientar radicalment la formació inicial del professorat.
22. Concebre la formació permanent del professorat com una reflexió sobre la seva intervenció individual i col·lectiva.
23. Promoure les xarxes de col·laboració docent i enriquir i consolidar les ja existents.
24. Elaborar un Estatut de la Funció Pública que reguli la carrera docent, drets i responsabilitats i el sistema d'incentius.
25. Organitzar una sistema d'avaluació amb participació democràtica, continuat i coherent, que comprometi a tots els agents educatius.
26. Donar major autonomia per pensar i gestionar institucions educatives més obertes i flexibles.
27. Aconseguir més temps per educar millor.
28. Comprometre a les administracions educatives perquè siguin sensibles a les demandes majoritàries i prioritàries que es plantegin i es posin els mitjans necessaris per satisfer-les.
29. Crear comunitats educatives que comprometin tots els agents escolars i socials del territori.
30. Somiar sempre amb la utopia.

Resum de l'article del director de la revista *Cuadernos de Pedagogia*, Jaume Carbonell, en el número 342 del mes de gener de 2005 amb motiu dels 30 anys de la revista.

→ Per llegir tot l'article, podeu consultar a:

www.cuadernosdepedagogia.com

Lectura →

Pepita Cedillo Vicente

Háblame a los ojos

Editorial Octaedro, Barcelona, 2004

Aquest és el primer llibre escrit per una persona sorda des del naixement a l'Estat espanyol. A més a més, l'autora és mestra, logopeda i professora de Llengua de Signes Catalana (LSC). Aquest és un dels seus valors indiscutibles però també en volem destacar dos més. Per un costat, el fet que ella ha trobat un estil propi i idoni per afavorir l'escriptura a una persona sorda. En efecte, el text s'organitza en diferents apartats i, al seu torn, cadascun inclou allò que amb encert l'autora denomina "escenes visuals", és a dir, petites descripcions narratives de vivències personals o d'altri. ¿I de què tracten aquestes escenes? Aquest és l'altre aspecte valuós que volem remarcar: els continguts ens aporten informació de què vol dir ser sord prelocutiu, de quines són les necessitats de la comunitat sorda, de quines relacions, contraposicions i ponts de diàleg són possibles d'establir entre la comunitat oïdora i la sorda, entre d'altres.

Animem que el llegeixi el professorat, com també totes aquelles persones amb interès per repensar la diversitat i la diferència en la nostra societat.

Rosa Bellés

PEC 04>07

Projecte Educatiu de Ciutat

(Pla d'acció 2004-2007)

Institut d'Educació, Ajuntament de Barcelona, 2004

El Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona ha editat una publicació on es recull el Pla d'acció 2004-2007. La publicació, que també compta amb traduccions al castellà i a l'anglès, es fa ressò del pla per als propers anys, el qual ha estat fruit del procés participatiu de la comunitat educativa de Barcelona, expressada a través de vuit grups de treball. Aquests grups són els que han aportat les reflexions i les propostes per al futur de l'educació.

A través d'aquest nou Pla, el PEC s'obre encara més a la ciutat i troba una manera més àgil d'encaixar amb els temps que estem vivint, amb les noves relacions i necessitats que per a cada entorn i cada moment es van definint. La publicació, editada per l'Institut d'Educació, incorpora totes les mirades i recull totes les propostes que volen fer de Barcelona una ciutat educadora construïda des de la diversitat i per a la pau.

Convocatòries →

Les i els que hem escrit en aquest número

Tertúlies Cafè Lluna Verda

El Projecte d'Educació en Valors de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona organitza la propera tertúlia cafè, conduïda per Pepita Cedilla, mestra de primària i logopeda, que desvetllarà els "interrogants de la sordesa". L'acte serà el 24 de febrer, a les 18 hores, a la Sala d'actes de l'Institut d'Educació.
→ Per a més informació: **tel. 93 402 36 63**

III Jornades Educació i Esport

Les terceres Jornades d'Educació i Esport volen promoure un espai de relació i d'intercanvi entre professionals d'aquests àmbits. Les jornades se celebren el 4 i 5 de març del 2005 a l'INEFC-Barcelona (avinguda de l'Estadi, s/n)
→ Per a més informació: **www.bcn.es/educacio**

IV Jornades d'Educació en Valors

La quarta edició de les Jornades d'Educació en Valors que tindran lloc a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, els dies 4 i 5 de març del 2005, estan organitzades conjuntament per Senderi, la Fundació Jaume Bofill i la Xarxa d'Educadors en Valors, i tenen el títol de "Recuperar la iniciativa en educació en valors".
→ Per a més informació: **www.senderi.org**

III Concurs de composició d'òperes per a escolars.

Òpera a secundària

L'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, el Gran Teatre del Liceu i l'Escola Superior de Música de Catalunya, convoquen un concurs de projectes d'òperes per a escolars, destinat a proveir de repertori l'activitat "Òpera a Secundària". Els projectes s'han de presentar de l'1 al 29 d'abril de 2005.
→ Per a més informació: **www.bcn.es/educacio**

Anna Invers, exalumna de l'escola del Parc del Guinardó

Associació Internacional de Ciutats Educadores

Carme i Choni, mare d'alumna i professora del CEIP Mediterrània

Caterina Madroñal, metgessa oncòloga

Dolors Carvajal, Porta 22

Equip de mestres del CEIP Glòries Catalanes

Escola bressol municipal El Palomar

Eva Ferraz i Lluïsa Carrillo, Punt Boca Nord

Francesc Codina i Castillo, president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Gustavo, Laura Virginia, Khadija, Laura, Fàtima, alumnes del CEIP Mediterrània

Joan Jiménez Palacios, districte de Sarrià-Sant Gervasi

Lluís Gómez, coordinador d'activitats de divulgació de l'Observatori Fabra

M. Clara Forteza, fundadora de l'Escola Reina Elisenda

Nacho, Dani, Núria, Sara, Isabel, Ezequiel, Josep i Mònica, alumnes de l'IES M Anna Gironella de Mundet

Pere, coordinador pedagògic de l'IES M Anna Gironella de Mundet

Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona

de tot una mica

La tira còmica
Lucía Vecilla Contreras / Escola Massana

Vull rebre Barcelona Educació a casa
Butlleta de subscripció gratuïta

Nom i cognoms: _____

Adreça particular: _____ CP: _____

Localitat: _____ Província: _____ Telèfon: _____

Correu electrònic: _____ Professió: _____

Lloc de treball (optatiu): _____

Remeteu-la a: **Revista Barcelona Educació: Pça. Espanya, 5 08014 Barcelona**

Fax: 93 402 36 01 e-mail: imebatencio@mail.bcn.es

La base de dades del Mailing d'educació s'inscriu en l'Agència de Protecció de Dades (APD). Les dades que ens faciliti es poden utilitzar per a les trameses de l'Institut d'Educació, i estan a la seva disposició per a consulta, modificació o cancel·lació (Llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre de Protecció de Dades de Caràcter Personal). **Autoritza també la cessió o comunicació d'aquestes dades, per efectuar trameses i comunicacions per part d'altres institucions educatives públiques i privades que les sol·licitin** sí no

Data i signatura: _____

CONSELL DE LA
FORMACIÓ PROFESSIONAL
DE BARCELONA

10 anys
treballant
per la formació
professional
de qualitat

www.bcn.es/consellfpo

10 anys

Ajuntament de Barcelona